

คู่มือ

การใช้ยาตามบัญชียาแผนไทย

สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย

สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
โทรศัพท์ 0-2224-3247, 0-2224-3261-5

คู่มือการใช้ยาตามบัญชียาแผนไทย
สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย

สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย
สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก
กระทรวงสาธารณสุข

คู่มือการใช้ยาตามบัญชียาแผนไทย ที่ใช้สำหรับ สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย

ที่ปรึกษา นายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์
เภสัชกร รศ.ดร.ชยันต์ พิเชียรสุนทร

บรรณาธิการ แพทย์หญิงศิริพร ชุมทอง
ดร.ปาริณกุล ตั้งสุขฤทัย
เภสัชกร ปรีชา หนูทิม

คณะทำงาน คัญพามาธา สิทธิไกรพงษ์
สมชาย ช่างแก้วมณี
ปิยะพงษ์ พุกะนัดด์
ภาคินันท์ เอกธีรเศรษฐ์
วไลรัตน์ ศิริวงศ์
รัตนพร วงศ์คำ
ขวัญตา กางแก้ว
พณิชา พลใจเจริญ
สุภาภรณ์ ทองดี

เจ้าของลิขสิทธิ์ สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย
กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข
พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน 2552

ออกแบบ บ้านสวนศิลป์

พิมพ์ที่ สำนักกิจการ โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก ในพระบรมราชูปถัมภ์

คำนำ

หนังสือคู่มือการใช้ยานี้จัดทำขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเป็นฐานข้อมูลรายการยาและเป็นแนวทางในการสั่งจ่ายยาสมุนไพรและตำรับยาแผนไทย ตามการรักษาของแพทย์แผนไทยและแพทย์แผนไทยประยุกต์ ในสถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย คณะผู้จัดทำได้รวบรวมข้อมูล จากผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการแพทย์แผนไทย ผู้เชี่ยวชาญ แพทย์แผนไทยประยุกต์ เกษัชกรผู้มีประสบการณ์ในการผลิต และควบคุมคุณภาพยาสมุนไพรในสถานบริการสาธารณสุขของรัฐ รวมถึงนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมจากตำรับยาในบัญชียาหลักแห่งชาติ ยาสามัญประจำบ้าน ยาจากคัมภีร์แพทย์แผนไทยที่มีการใช้สืบทอดกันมาเป็นเวลานาน และที่ได้จากประสบการณ์การใช้ในการรักษาผู้ป่วยของผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการแพทย์แผนไทย รวมถึงข้อมูลจากการประชุมยกร่างบัญชียาแผนไทยที่ใช้สำหรับโรงพยาบาล และสถานบริการสาธารณสุข ฉบับ 2553 ซึ่งได้จำแนกบัญชียาแผนไทยที่ใช้สำหรับโรงพยาบาลและสถานบริการสาธารณสุข ออกเป็น 9 ระบบประกอบด้วย ระบบกล้ามเนื้อและโครงสร้าง ระบบผิวหนัง ระบบทางเดินหายใจ ระบบทางเดินอาหาร ระบบไหลเวียนโลหิต ระบบประสาท ระบบอวัยวะสืบพันธุ์ ระบบทางเดินปัสสาวะ และระบบอื่นๆ ในคู่มือการใช้ยาตามบัญชียาแผนไทย ที่ใช้สำหรับ “สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย” ได้แบ่งรายละเอียดออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาลและ ยาที่ไม่ได้เป็นยาประเภทที่ 1 หรือ 2 โดยในคู่มือการใช้ยาตามบัญชียาแผนไทย ที่ใช้สำหรับ “สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย” ได้ระบุรายละเอียด ชื่อยา ชื่อย่อใช้รูปแบบ ความแรง ขนาด วิธีใช้ ข้อควรระวัง ข้อห้ามใช้ ไว้โดยละเอียด

สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย สถาบันการแพทย์แผนไทย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือเล่มนี้ จะใช้เป็นแนวทางในการตรวจวินิจฉัยโรคด้านการแพทย์แผนไทยและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ช่วยส่งเสริมการใช้บริการด้านการแพทย์แผนไทยให้เป็นที่ยอมรับมากขึ้น และจะทำการติดตามประเมินผลคู่มือหลังการใช้ หากพบข้อบกพร่องจะนำเสนอผู้บริหาร เพื่อพิจารณา ปรับปรุง แก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ในโอกาสต่อไป

คณะผู้จัดทำ

คำนิยม

ตำรายาไทย เป็นมรดกแห่งภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทยที่มีมาช้านานแม้จะถูกกลืนเลยมาระหว่างเวลากว่าร้อยร้อยปี แต่ความมหัศจรรย์ของยาไทยในช่วงชีวิตของคนไทยมากก็นับว่าเป็นความภาคภูมิใจจนตราบเท่าทุกวันนี้ จากบันทึกตามประวัติศาสตร์ของตำรายาไทย เช่น คัมภีร์โอสถพระนารายณ์ แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์ ตำรายาวัตโพธิ์และอิมากมาย มีทั้งเป็นภาษาโบราณ ภาษาธรรมอีสาน ภาษาล้านนา ล้วนแล้วแต่มีความลึกลับที่แสดงให้เห็นถึงความฉลาดล้ำเลิศของบรรพบุรุษไทยที่พยายามสืบทอดสิ่งที่ดีๆ ไว้ให้ลูกหลานได้กลับมาใช้ประโยชน์ในยุคปัจจุบันเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายด้านยาและปัญหาสุขภาพอื่นๆ

นับว่าเป็นนิมิตรหมายอันดีที่สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทยได้ริเริ่มที่จะนำยาในคัมภีร์ตำรา และจากประสบการณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทยมาใช้ในการรักษาโรค รวมทั้งมีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อให้มีข้อมูลยืนยันเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคและในการจัดทำหนังสือคู่มือยานี้จะเป็นบันทึกวิวัฒนาการทางประวัติศาสตร์หนึ่งของยาไทยที่ได้ถูกนำมาใช้ในระบบสุขภาพ รวมถึงวิจัยและพัฒนา เพื่อเป็นข้อมูลที่จะนำไปสู่การขึ้นทะเบียนยาและประกาศใช้ในวงการศึกษาสุขภาพต่อไป

นายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์
ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย

สารบัญ

คณะผู้จัดทำ	2
คำนำ	3
คำนิยม	4
บัญชียาแผนไทยที่ใช้สำหรับ สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย	
ระบบกล้ามเนื้อและโครงสร้าง	9
พริก	10
ไพล	11
ยาธรณีลั่นตะขาต	12
ยาสหัสธารา	13
เถาเอ็นอ่อน	14
เถาวัลย์เปรียง	15
โคคลาน	16
ระบบผิวหนัง	17
บัวบก	18
พญาขอ	19
ยาห้าราก	20
ยาทาน้ำมันกฐิโรค	21
ยาประสะผิวภายนอก	22
น้ำมันมหัจกร	23
ข่า	24
ทองพันชั่ง	25
พลู	26
มะคำดีควาย	27
ระบบทางเดินหายใจ	28
ฟ้าทะลายโจร	29
ยาจันทลีลา	30
ยาประสะมะแว้ง	31

ยาอัมฤตวาที	32
ยาห้าราก ดุหน้า	33
ยาอภัยสารี เบอร์ 1	34
ยาแก้ฝีมะเร็งทรวง	35
ยาแก้หัวดระยะเริ่มต้น	36
ยาแก้ไอมะขามป้อม	37
ชิง	38
ระบบทางเดินอาหาร	39
ชิง ดุหน้า	40
ขมิ้นชัน	41
ชุมเห็ดเทศ	42
ฟ้าทะลายโจร ดุหน้า	43
ยาประสะกานพลู	44
ยาเหลืองปิดสมุทร	45
ยาธาตุบรรจบ	46
ยาหอมนวโกฐ	47
ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง	48
ยาธาตุบรรจบ ดุหน้า	49
ยาประสะกานพลู ดุหน้า	50
ยาเหลืองปิดสมุทร ดุหน้า	51
ยาธาตุนีลสัตตะมาต ดุหน้า	52
ยาประสะเปราะใหญ่	53
ยาประสะกะเพรา	54
ยามหาจักรใหญ่	55
ยาวิสัมพยาใหญ่	56
ยามันทธาตุ	57
ยาประสะเจตพังคี	58
ยาเบญจกุล	59
ยาธาตุอบเชย	60
ยามหาวิฆเน	61
ยาเบญจมฤต เบอร์ 1	62
ตำรับยาทองเนืองาม	63
ข่า (ทิงเจอร์) ดุหน้า	64
มะระขี้นก	65
พริกไทยดำ	66

ยอ	67
กล้วยน้ำว้า	68
ทับทิม	69
มังคุด	70
ลีเลียด	71
ใบฝรั่ง	72
กะเพรา	73
ตะไคร้	74
มะขามแขก (ชาชง)	75
มะขามแขก (แคปซูล)	76
มะหาด	77
ระบบไหลเวียนโลหิต	78
ยาหอมเทพจิต	79
ยาหอมนวโกฐ ดูหน้า	80
ยาบำรุงโลหิต	81
ยาหอมทิพย์โอสถ	82
ยาตรีหอม	83
ยาแก้โลหิตที่ขึ้นเบื้องสูง	84
ยาในคัมภีร์ชวดาร	85
ยาเบญจกุล ดูหน้า	86
ยาแก้ความดันโลหิตสูง เบอร์ 1	87
ยาแก้ความดันโลหิตสูง เบอร์ 2	88
ยาแก้ความดันโลหิตสูง เบอร์ 3	89
ยาจิตรารมณ	90
ยาอภัยสารี เบอร์ 1 ดูหน้า	91
ยากล่อมนางนอน	92
ยาสุขไสยาศ	93
ยากล่อมอารมณ์	94
ตำรับยาอีสาน	95
ยาลดความดัน	96
ระบบประสาท	97
ยาหอมนวโกฐ ดูหน้า	98
ยาหอมเทพจิต ดูหน้า	99
ยาธรณีไล่ฝนทะฆาต ดูหน้า	100
ยาหอมทิพย์โอสถ ดูหน้า	101

ยาตรีหอม ดุหน้า	102
ยาสหัสธารา ดุหน้า	103
ยาอภัยสารี เบอร์ 1 ดุหน้า	104
ยากล่อมนางนอน ดุหน้า	105
ยาสุขไสยาต ดุหน้า	106
ตำรับยาอีสาน ดุหน้า	107
ระบบอวัยวะสืบพันธุ์	108
ยาประสะไพล	109
ยาไฟประลัยกัลป์	110
ยาไฟห่ากอง	111
ยาบำรุงโลหิต ดุหน้า	112
ยอนันตคุณ	113
ยาอภัยสารี เบอร์ 1 ดุหน้า	114
ระบบทางเดินปัสสาวะ	115
ขลุ่	116
กระเจี๊ยบแดง	117
ระบบอื่นๆ	118
ยาห้าราก ดุหน้า	119
ยาหอมนวโกฐ ดุหน้า	120
ยาหอมเทพจิตร ดุหน้า	121
ยาเขียวหอม	122
ยาจันทลีลา ดุหน้า	123
ยาตรีหอม ดุหน้า	124
ยาธรณีรัตนหะมาต ดุหน้า	125
ยาประสะเจตพังคี ดุหน้า	126
ยาประสะเปราะใหญ่ ดุหน้า	127
ยามหาจักรใหญ่ ดุหน้า	128
ยาหอมทิพย์โอสถ ดุหน้า	129
ยามหาวิฉนะ ดุหน้า	130
ยากล่อมนางนอน ดุหน้า	131
ยาสุขไสยาต ดุหน้า	132
ตำรับยาอีสาน ดุหน้า	133
ดัชนียาสมุนไพรสถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย	135
ภาคผนวก	139
บรรณานุกรม	147

ระบบกลั่นเนื้อและโครงสร้าง

1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

1.1 ยาเดี่ยว

1.1.1 พริก

1.1.2 ไพล

1.2 ยาตำรับ -ไม่มี-

2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล

2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในโรงพยาบาล -ไม่มี-

2.2 ยาที่ปรุงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย -ไม่มี-

3. ยาที่ไม่เป็นยาประเภท 1 หรือ 2

3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ

ยาธาตรีสั่นทะฆาต

3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย

ยาสหัสธารา

3.3 ยาเดี่ยวและยาตำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด

3.3.1 เถาเอ็นอ่อน

3.3.2 เถาวัลย์เปรียง

3.3.3 โศคลาน

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

พริก

บรรเทาอาการปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ (musculoskeletal pain)

เจล ที่มีสารสกัดจากผลพริก โดยมีปริมาณ capsaicin 0.025%

ทาบริเวณที่ปวด 3-4 ครั้งต่อวัน

- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้ capsaicin
- ห้ามสัมผัสสบริเวณตา
- ระวังอย่าทาเจลบริเวณผิวหนังที่บอบบางหรือบริเวณผิวหนังที่แตก เนื่องจากทำให้เกิดอาการระคายเคือง
- การใช้ร่วมกับยารักษาโรคหัวใจ จำพวก angiotensin-converting enzyme inhibitor (ACE inhibitor) อาจทำให้เกิดอาการไอเพิ่มขึ้น
- อาจเพิ่มการดูดซึมของยาโรคหอบหืด คือ theophylline ชนิดออกฤทธิ์เนิ่นนาน
- ควรระวังเมื่อใช้เจลพริกร่วมกับยากลุ่มต่อไปนี้ Angiotensin converting enzyme inhibitor, Anticoagulants, Antiplatelet agents, Barbiturates, Low molecular weight heparins, Theophylline, Thrombolytic agents
- ไม่มี-

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ชื่อยา

โกล

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการบวม ฟกช้ำ เคล็ดยอก

รูปแบบ/ความแรง

ครีม (น้ำมันโพล 14%)

ขนาด/วิธีใช้

ทาและถูเบาๆ บริเวณที่มีอาการวันละ 2-3 ครั้ง

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ห้ามทาบริเวณขอบตาและเนื้อเยื่ออ่อน
- ห้ามทาบริเวณผิวหนังที่มีบาดแผลหรือมีแผลเปิด
- ไม่ให้ใช้กับสตรีมีครรภ์ หรือระหว่างให้นมบุตรและกับเด็กเล็ก

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

-ไม่มี-

ชื่อยา

ยารณีสกัดชะขาด

ข้อบ่งใช้

แก้กระษัยเส้น เถาดาน ท้องผูก

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

1. รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน
2. ละลายน้ำสุก หรือผสมน้ำผึ้งปั้น เป็นลูกกลอน ครั้งละ 3-5 เม็ด วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยาที่มีใช้ หรือ สตรีมีครรภ์ ห้ามรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาสหัสธารา

ข้อบ่งใช้

1. แก้อาการเมื่อยกล้ามเนื้อ
2. แก้อาการตามเส้นตามเนื้อ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 3 ครั้งก่อนอาหาร

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

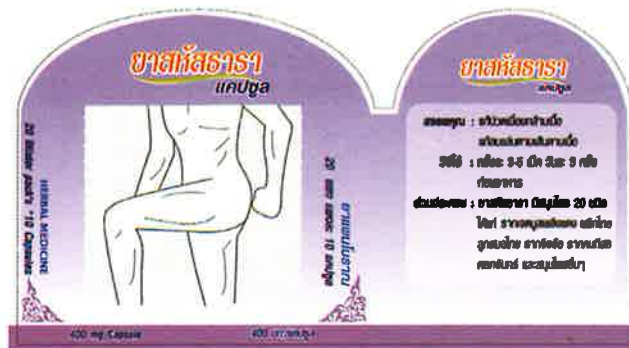
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ในผู้ป่วยที่มีประวัติความผิดปกติเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร ควรใช้ตามดุลพินิจของแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

เกาเอ็นอ่อน

ข้อบ่งใช้

แก้ปวดเมื่อย แก้เส้นตึง บำรุงเส้นเอ็น

รูปแบบ/ความแรง

- ยาแคปซูล (ผงเกาเอ็นอ่อนแห้ง 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)
- ขนาดบรรจุ 10 แคปซูล/แผง

ขนาด/วิธีใช้

ครั้งละ 2 แคปซูล วันละ 3 เวลา ก่อนอาหาร

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณตามคัมภีร์ กล่าวว่า รสขมเมื่อเมา ต้มน้ำดื่มเป็นยาบำรุงเส้นเอ็นให้แข็งแรง แก้เส้นเอ็นพิการ เส้นแข็ง แก้ปวดเมื่อยเส้นเอ็น แก้ชัดยอกทำให้ตั้งตัว
- สารสำคัญ พบกรดอะมิโนชนิดต่างๆ เช่น asparagine, serine, argenine รวมทั้ง GABA

รูปภาพ

ชื่อยา

เกววัลย์เปรียง

ข้อบ่งใช้

แก้ปวดเมื่อย ถ่ายเส้น ถ่ายกระษัย แก้เส้นเอ็นขอด ขับเสมหะ

รูปแบบ/ความแรง

- ยาแคปซูล (ที่ผงเกววัลย์เปรียงแห้ง 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)
- ขนาดบรรจุ 10 แคปซูล/แผง

ขนาด/วิธีใช้

ครั้งละ 2 แคปซูล 3 เวลา ก่อนอาหาร

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

เกววัลย์เปรียงมีสารที่มีฤทธิ์เช่นเดียวกับฮอร์โมนเพศหญิง ควรปรึกษาแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รากของเกววัลย์เปรียงมีสารกลุ่มโรทีโนน ใช้เป็นยาฆ่าแมลง เบื่อปลา สารกลุ่มนี้เป็นพิษเฉพาะต่อสัตว์เลือดเย็น ไม่มีพิษต่อสัตว์เลือดอุ่น

รูปภาพ

ระบบผิวหนัง

1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

1.1 ยาเดี่ยว

1.1.1 บัวบก

1.1.2 พญาเสือ

1.2 ยาตำรับ -ไม่มี-

2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล

2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในโรงพยาบาล -ไม่มี-

2.2 ยาที่ปรุงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย -ไม่มี-

3. ยาที่ไม่เป็นยาประเภท 1 หรือ 2

3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ -ไม่มี-

3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย

3.2.1 ยาแก้ไข้ห้าราก

3.2.2 ยาแก้กุ่มกฐโรค

3.2.3 ยาประสะผิวภายนอก

3.2.4 ยามหาจักร์

3.3 ยาเดี่ยวและยาตำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด

3.3.1 ชำ

3.3.2 ทองพันชั่ง

3.3.3 พลุ

3.3.4 มะคำดีควาย

ชื่อยา

บัวบก

ข้อบ่งใช้

ใช้สמןแผล

รูปแบบ/ความแรง

ครีม ที่มีสารสกัดจากใบบัวบกสด 7% w/w

ขนาด/วิธีใช้

- ทำความสะอาดแผลด้วยยาฆ่าเชื้อก่อนทายา
- ใช้ทาบริเวณที่เป็นแผลวันละ 1-3 ครั้ง หรือตามแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์สั่ง
- หากใช้แล้วอาการไม่ดีขึ้นภายใน 2 สัปดาห์ให้หยุดใช้
- ควรเก็บยาในที่เย็นอุณหภูมิไม่เกิน 25 องศาเซลเซียส

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่แพ้สมุนไพรวงศ์ Umbelliferae (Apiaceae)

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

-ไม่มี-

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รูปภาพ

ครีมพญาอ

- ครีม บรรเทาอาการของ เริมและงูสวัด
- ยาป้ายปาก รักษาแผลในปาก (aphthous ulcer)
- โลชั่น บรรเทาอาการ ผดผื่นคัน ลมพิษ ตุ่มคัน
- ครีม ที่มีสารสกัดพญาอ 4-5 %
- สารละลาย (สำหรับป้ายปาก) ที่มีสารสกัดพญาอในกลีเซอริน 2.5-4%
- โลชั่น ที่มีสารสกัดพญาอ 1.25 %

ทาบริเวณที่มีอาการวันละ 5 ครั้ง

ยังไม่มีข้อมูล

-ไม่มี-

ชื่อยา

ยาแก้ไอหำรอก

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการไอ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล (900 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม)

วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ หรือตามแพทย์สั่ง

เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล (600-900 มิลลิกรัม)

วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันในเด็ก และ 7 วันในผู้ใหญ่ แล้วอาการไม่ดีขึ้น

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

สตรีที่มีไข้ทับระดูหรือใช้ระหว่างมีประจำเดือนแนะนำให้ใช้ยาจันทลีลาเป็นลำดับแรก

รูปภาพ

ชื่อยา**ยาแก้กฐโรค****ข้อบ่งใช้**

- บรรเทาแผลเบาหวาน
- บรรเทา กฐโรค (โรคเรื้อนทั้งปวง)
- บรรเทาโรคผิวหนังที่มีลักษณะยื่นออกมาด้านนอก

รูปแบบ/ความแรง

น้ำมัน 5 มล.

ขนาด/วิธีใช้

ใช้สำลีสะอาดชุบน้ำยาทาบริเวณแผลที่เกิดจากเบาหวาน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

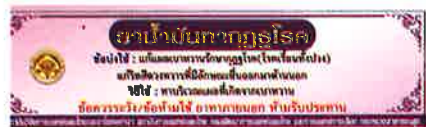
- ยาทาภายนอก ห้ามรับประทาน
- หากเกิดอาการแพ้หลังจากการใช้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

พท.อัม แสงปัญหา และ อาจารย์ มนาวุธ ผุดผาด ผู้ทรงคุณวุฒิของสถาบันการแพทย์แผนไทย ให้ความสำคัญเห็นว่า หลังจากเคี้ยวน้ำมันแล้วให้เพิ่มตัวยา คือ ผงสีเสียดและผงจากลูกเบญจกานีลงในน้ำมัน เคี้ยวด้วยความร้อนต่ำ ที่อุณหภูมิประมาณ 30 องศา จนผงยาละลาย

หมายเหตุ

ยาน้ำมันทา กฐโรค หรือยาแก้กฐโรค เป็นตำรายาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณตัวยา คือ “ยาน้ำมันทา กฐโรค” และ ชื่อใหม่ คือ ยาแก้กฐโรค

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาประสะผิวภายนอก

ข้อบ่งใช้

ยาภายนอก

รูปแบบ/ความแรง

ยาน้ำแขวนตะกอน (120 มล./ขวด)

ขนาด/วิธีใช้

- ใช้สำหรับอาบน้ำหรือแช่บริเวณที่มีอาการ
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ห้ามรับประทาน
- ถ้ามีอาการแพ้หลังการใช้ยา ให้หยุดยาทันทีและรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

การรักษาไข้พิษไข้กาฬ (คัมภีร์ตักศิลา) ให้แพทย์ใช้ยากระทุ้งพิษให้สิ้น ถ้ากระทุ้งพิษไม่หมด ก็จะกลับลงไป กินดับกินปอด ให้ถ่ายออกมาเป็นโลหิตเสมหะ ทำพิษต่างๆ ถ้ารักษาดีก็มีโอกาสรอด ถ้ารักษาไม่ดีก็ตาย ดังนั้นเมื่อ แพทย์กระทุ้งพิษให้ไข้พิษไข้กาฬออกมานั้น ต้องใช้ยาชื่อ แก้ว 5 ดวง และตามด้วย ยาประสะผิวภายนอก

รูปภาพ

ชื่อยา**ยามหาจักร์****ข้อบ่งใช้**

ยาทาภายนอก

รูปแบบ/ความแรง

ยาน้ำ 10 มิลลิลิตร/ขวด

ขนาด/วิธีใช้

- ใช้สำลีสะอาดชุบน้ำยาทาภายนอก ทาบริเวณแผล
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
- ห้ามรับประทาน
- ถ้าเกิดอาการแพ้หลังจากการใช้ยาให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ยาน้ำมันขนานนี้ใช้ ยอนหู่ แก้วลม แก้วริดสีดวง แก้วเปื่อยคันก็ได้ ทาแก้เมื่อยขบ และใส่บาดแผลที่มีอาการปวดที่เกิดจากเสี้ยนหนาม หรือหอกดาบ ระวังไม่ให้แผลถูกน้ำในระหว่างที่แผลไม่หาย เพราะอาจติดเชื้อ เกิดหนองที่แผลได้

(ตำราพระโอสถพระนารายณ์ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราช 5 ธันวาคม พุทธศักราช 2542)

หมายเหตุ

น้ำมันมหาจักร์เป็นยารับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และได้แก้ไขชื่อใหม่ตามสรรพคุณตัวยา โดยใช้ชื่อใหม่ เกียกว่า “ยามหาจักร์”

รูปภาพ

ชื่อยา	ชา
ข้อบ่งใช้	ยาทาแก้กลากเกลื้อน
รูปแบบ/ความแรง	- Tincture ที่มีสารสกัดชา 10% - ขนาดบรรจุ 30 มิลลิลิตร
ขนาด/วิธีใช้	ใช้ทาภายนอก ใช้สำหรับสระอาดชุบน้ำยาที่ได้ทาบริเวณที่เป็น วันละ 3-4 ครั้ง จนกว่าจะหาย หายแล้วทาต่ออีก 7 วัน ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้	ไม่มีรายงาน
หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม	<ul style="list-style-type: none"> - สรรพคุณตามคัมภีร์ กล่าวว่า รสเผ็ดปร่า ขับลม แก๊บวม ฟกช้ำ - โรคกลากเกลื้อน เอาหัวชาแงๆ ล้างให้สะอาด ผานเป็นแวนบางๆ ทูบหรือทำให้แตกนำไปแช่เหล้าขาวทิ้งไว้ 1 คืน ทำความสะอาดบริเวณที่เป็นและใช้ไม้บางๆ เชี่ยให้ผิวแดงๆ ใช้น้ำยาที่ได้ทาบริเวณที่เป็น วันละ 3-4 ครั้ง จนกว่าจะหาย หายแล้วทาต่ออีก 7 วัน - รักษาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แน่นจุกเสียด โดยใช้เหง้าแก่สดหรือแห้ง ครั้งละขนาดเท่าหัวแม่มือ (สดหนัก 5 กรัมแห้งหนัก 2 กรัม) ทูบให้แตกต้มเอาน้ำดื่ม

รูปภาพ

ชื่อยา**ทองพันชั่ง****ข้อบ่งใช้**

ซาทาแก้กลากเกลื้อน และผื่นคัน

รูปแบบ/ความแรง

- Tincture ที่มีสารสกัดทองพันชั่ง 10 %

- ขนาดบรรจุ 30 มิลลิลิตร

ขนาด/วิธีใช้

ใช้สำลีสะอาดชุบน้ำยาทาภายนอก ทาวันละ 3-4 ครั้ง จนกว่าจะหาย หายแล้วทาต่ออีก 7 วัน

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้นี้

ในบางรายที่มีอาการแพ้ทองพันชั่ง ทาแล้วแสบบริเวณผิวหนัง มีเม็ดตุ่มขึ้นมาแล้ว แตกมีน้ำเหลืองซึม ผิวหนังเปื่อยมากขึ้น ทำให้โรคกำเริบลูกกลม ดังนั้นเวลาทาแล้ว รู้สึกแสบมากขึ้น ควรหยุด ยาทันที

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

สรรพคุณตามคัมภีร์ รสเบื่อเมา ใบเป็นยาเย็นดับพิษไข้ รากปนละเอียดแช่เหล้า 7 วัน ทาแก้กลากเกลื้อน ผื่นคัน

รูปภาพ

ชื่อยา

ทลู

ข้อบ่งใช้

รักษาอาการแพ้ อักเสบ แผลลงสัตว์กัดต่อย ได้ผลดีกับอาการแพ้ลักษณะลมพิษ

รูปแบบ/ความแรง

- ครีม ที่มีสารสกัดทลู 10%
- ขนาดบรรจุ 30 กรัม

ขนาด/วิธีใช้

ใช้ทาบริเวณที่มีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ห้ามใช้กับแผลเปิดจะทำให้แสบมาก และเมื่อทายาแล้วไม่ควรโดนลมควรสวมเสื้อผ้าปิดไว้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณตามคัมภีร์ กล่าวว่า รสเผ็ดร้อนเล็กน้อย ทำให้เสมหะงวดและแห้ง
- ตามชนบทใช้ตำกับเหล้า ทาบริเวณที่เป็นลมพิษ

รูปภาพ

ชื่อยา

มะค้ำดีควาย

ข้อบ่งใช้

รักษาชันนะตุ แกँรังแค

รูปแบบ/ความแรง

- ยาน้ำ (แชมพู) ที่มีสารสกัดมะค้ำดีควาย 5%
- ขนาดบรรจุ 250 มิลลิลิตร

ขนาด/วิธีใช้

ใช้ชะโลมศีรษะ ทิ้งไว้ 10-15 นาที แล้วล้างออกด้วยน้ำสะอาด
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ระวังอย่าทำให้เข้าตาจะทำให้แสบตาได้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

สรรพคุณตามคัมภีร์ รสขม แกँกาฟภายใน แกँไข้พิษ ดับพิษร้อน ลูกต้มแล้วเกิดฟอง สุ่มหัวเด็กแกँหัวัด
แกँรังแค ใช้ซักผ้าและสระผมได้

รูปภาพ

ระบบทางเดินหายใจ

1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

1.1 ยาเดี่ยว ฟ้ำทะลายโจร

1.2 ยาดำรับ

1.2.1 ยาจันท์ลีลา

1.2.2 ยาประสะมะแว้ง

2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล

2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในโรงพยาบาล -ไม่มี-

2.2 ยาที่ปรุงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย -ไม่มี-

3. ยาที่ไม่เป็นยาประเภท 1 หรือ 2

3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ

3.1.1 ยาอัมฤคาวาท

3.1.2 ยาแก้ไข้ห้ารากล

3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย

3.2.1 ยาอภัยสารีเบอร์ 1

3.2.2 ยาแก้ฝีมะเร็งทรวง

3.2.3 ยาแก้คอเสมหะพิการ

3.2.4 ยาแก้ไข้ห้ารากล

3.3 ยาเดี่ยวและยาดำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด

3.3.1 มะขามป้อม

3.3.2 ชิง

ชื่อยา**ข้อบ่งใช้****ฟ้าทะลายโจร**

- บรรเทาอาการเจ็บคอ
- บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ อ่อนเพลีย ปวดเมื่อย กล้ามเนื้อ น้ำมูกไหล เป็นต้น

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาเม็ดลูกกลอน

(ผงฟ้าทะลายโจรแห้ง 250 มิลลิกรัม, 500 มิลลิกรัม)

ขนาด/วิธีใช้

- บรรเทาอาการเจ็บคอ รับประทานครั้งละ 1.5-3 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน
- บรรเทาอาการหวัด รับประทานครั้งละ 1.5-3 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร
- สตรีตั้งครรภ์และให้นมบุตรไม่ควรใช้เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้
- ห้ามใช้ฟ้าทะลายโจรสำหรับแก้เจ็บคอในกรณีต่างๆ ต่อไปนี้
 1. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อ Streptococcus group A
 2. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคไตอักเสบ เนื่องจากเคยติดเชื้อนี้
 3. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคหัวใจรูห์มาติก
 4. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อแบคทีเรีย และมีอาการรุนแรง เช่น มีตุ่มหนองในคอ มีไข้สูงหนาวสั่น
- อาจทำให้เกิดอาการแพ้ (allergic reaction) ได้ตั้งแต่อาการผื่นคัน ลมพิษ จนถึงอาการแพ้ขั้นรุนแรงแบบ anaphylactic shock ถ้าให้โดยการฉีดหรือในขนาดสูง
- หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง
- หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน 3 วันแล้วไม่หาย หรือมีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยา ควรหยุดใช้และไปพบแพทย์
- เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่จะเกิด anaphylactic reaction ของสารสกัดฟ้าทะลายโจร จึงไม่ควรใช้ในรูปแบบยาฉีด

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาจันทลีลา

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 4-8 แคปซูล ทุก 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ หรือตามแพทย์สั่ง
 เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 2-4 แคปซูล ทุก 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
 ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันในเด็ก และ 7 วันในผู้ใหญ่ แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รูปภาพ

ยาประสะมะแว้ง

บรรเทาอาการไอ มีเสมหะ ทำให้ชุ่มคอ ช่วยขับเสมหะ

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือรับประทานหรือใช้อม

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล เมื่อมีอาการ หรือตามแพทย์สั่ง

เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 1-2 แคปซูล เมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

- ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน หากอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ในผู้ป่วยที่ต้องจำกัดการใช้เกลือไม่ควรใช้น้ำมะนาว แทรกเกลือ

ชื่อยา

ยาอัมฤควาที

ข้อบ่งใช้

แก้ไอ ขับเสมหะ ละลายน้ำมะนาวแทรกเกลือ ใช้จิบหรือกวาดคอ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่รับประทาน ครั้งละ 3-5 แคปซูล เช้า กลางวัน เย็น ก่อนอาหาร
 ด้กลดลดตามส่วน

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยา
 นี้ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาแก้ไข้ห่าราก

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการไข้

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล (900 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม)

วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ หรือตามแพทย์สั่ง

เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล (600-900 มิลลิกรัม)

วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันในเด็ก และ 7 วันในผู้ใหญ่ แล้วอาการไม่ดีขึ้น

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

สตรีที่มีไข้หวัดหรือไข้ระหว่างมีประจำเดือนแนะนำให้ใช้ยาจันทลีลาเป็นลำดับแรก

รูปภาพ

ชื่อยา

ยากัยสารีเบอร์ 1

ข้อบ่งใช้

แก้ลมจุกเสียด ลมปะทะอก ลมตามีด หูหนัก
แก้จุกผวม้ามย่อย มานกษัย ไส้พองท้องใหญ่ ลมคลั่งเพ้อ ลมอัมพฤกษ์อัมพาต

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น หลังอาหาร
- ละลายน้ำอ้อยแดง หรือน้ำนมโครับประทาน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามรับประทาน
- ผู้ที่มีอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะห้ามรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ใช้กัญชาเทศแทนกัญชาในตำรับ แต่เพิ่มน้ำหนักกัญชาเทศเป็น 3 เท่า

รูปภาพ

ชื่อยา**ยาแก้ฝีมะเร็งทรวง****ข้อบ่งใช้**

แก้ฝีมะเร็งทรวง โรคมดุมโป่งพอง ทอบหืด โรคปอด

รูปแบบ/ความแรง

ยาน้ำ 180 มิลลิลิตร / ขวด

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 1-2 ช้อนกาแฟ 3 เวลา หลังอาหารทันที

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ควรรับประทานหลังอาหารทันที
- ไม่ควรใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ตำรับยาแก้ฝีมะเร็งทรวง อยู่ในคัมภีร์ทิพย์มालา
- ว่านกลีบแสด ว่านร้อนทอง รากไม้หลวง จันทร์ทั้ง ๒ แก่นสน ลักชี ข่าตาแดง ข้าวเย็นทั้ง 2 สิ่งละ 2 ตำลึง รากชุมเห็ดไทย เถาวัลย์เปรียงแดง สิ่งละ 5 ตำลึง สุราครึ่ง 1 น้ำครึ่ง 1 เป็นกระสาย ต้มตามวิธีให้กิน โภกพาย เถาวัลย์เปรียงแดง โลดทะนง หักค้อนเทศ เอาเสมอภาค

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาแก้คอเสมหะพิการ

ข้อบ่งใช้

ลดไข้, ลดอาการแพ้

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 3 เวลา (เช้า-กลางวัน-เย็น) ก่อนอาหาร หรือ รับประทานทุก 4 ชั่วโมง
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ตัวยาประกอบด้วย รากมะกรูด รากมะนาว รากมะปรางหวาน รากผักหวานทั้ง 2 รากเหมือดคน
- เป็นยาที่ได้จากการประชุมภายใต้ “โครงการคัดเลือกตำรับยาไทยสู่การวิจัยในคนฯ”
- หลังจากใช้ยาแก้หวัดระยะเริ่มต้นแล้วอาจให้ยาจันทลีลาต่อตามความเหมาะสม
- ในเด็กอาจใช้กวาดคอแทนการรับประทานได้

หมายเหตุ

ยาแก้หวัดระยะเริ่มต้น หรือ ยาแก้คอเสมหะพิการ เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และได้แก้ไขชื่อใหม่ตามสรรพคุณตัวยา โดยใช้ชื่อใหม่ เรียกว่า “ยาแก้คอเสมหะพิการ”

รูปภาพ

ชื่อยา**มะขามป้อม****ข้อบ่งใช้**

รักษาอาการไอ ช่วยขับเสมหะ

รูปแบบ/ความแรง

- ยาน้ำแก้ไอ ที่มีสารสกัดมะขามป้อม 5%

- ขนาดบรรจุ 180 มิลลิลิตร

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานเมื่อมีอาการ ครั้งละ 1-2 ช้อนโต๊ะ 3 เวลาหลังอาหาร

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

สรรพคุณตามคัมภีร์ กล่าวว่า ผลสดมีรสเปรี้ยวอมฝาด เป็นยาบำรุง ทำให้สดชื่นแก้กระหายน้ำ แก้ไอ แก้หวัด กระตุ้นน้ำลาย ละลายเสมหะ ช่วยระบาย ขับปัสสาวะ แก้เลือดออกตามไรฟัน แก้คอแห้ง

รูปภาพ

ชื่อยา

ชื่อ

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องอืด จุกเสียด แน่นท้อง

รูปแบบ/ความแรง

- ยาซอง (ผงชงแห้ง 3 กรัม/ซอง)
- ขนาดบรรจุ 10 ซอง/แพค

ขนาด/วิธีใช้

รับประทาน ครั้งละ 2-4 กรัม/วัน ชงในน้ำเดือด 120 มิลลิลิตร นาน 10 นาที
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยา

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ควรระวังในการรับประทานซึ่งร่วมกับยาในกลุ่ม anticoagulant
- ผู้ป่วยโรคหัวใจควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนรับประทาน
- ไม่แนะนำให้รับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ
- อาจเกิดอาการแสบร้อนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- มีฤทธิ์บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม จุกเสียด แน่นท้อง รับประทาน 2-4 กรัม ต่อวัน
- มีฤทธิ์บรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียนจากการเมาเรือ เมาเรือ รับประทานวันละ 1-2 กรัม
- มีฤทธิ์ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด รับประทานครั้งละ 1 กรัม ก่อนการผ่าตัด 1 ชั่วโมง

รูปภาพ

ระบบทางเดินอาหาร

1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

1.1 ยาเดี่ยว

- 1.1.1 ชิง
- 1.1.2 ชมิ้นชัน
- 1.1.3 ชุมเห็ดเทศ
- 1.1.4 ฟ้าทะลายโจร

1.2 ยาดำรับ

- 1.2.1 ประสะกานพลู
- 1.2.2 ยาเหลืองปิดสมุทร
- 1.2.3 ยาธาตุนรรจบ

2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล

- 2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในโรงพยาบาล -ไม่มี-
- 2.2 ยาที่ปรุงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย -ไม่มี-

3. ยาที่ไม่เป็นยาประเภท 1 หรือ 2

3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ

- 3.1.1 ยาหอมนวโกฐ 3.1.2 ยาถ่ายดีเกลือฝรั่ง 3.1.3 ยาธาตุนรรจบ 3.1.4 ยาประสะกานพลู
- 3.1.5 ยาเหลืองปิดสมุทร 3.1.6 ยารชณีสัณทะฆาต 3.1.7 ยาประสะประาะใหญ่
- 3.1.8 ยาประสะกะเพรา 3.1.9 ยามหาจักรีใหญ่ 3.1.10 ยาวิสัมพยาใหญ่ 3.1.11 ยามันทธาตุ
- 3.1.15 ยาประสะเจตพังคี

3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย

- 3.2.1 ยาเบญจกุล 3.2.2 ยาธาตุนอบเซย 3.2.3 ยามหาวิฆเน
- 3.2.4 ยาเบญจมฤตเมอริ์ ๑ 3.2.5 ยาทองเนืองาม

3.3 ยาเดี่ยวและยาดำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด

- 3.3.1 ช่า 3.3.2 มะระขี้นก 3.3.3 พริกไทยดำ 3.3.4 ยอ 3.3.5 กัลยน้ำว่า 3.3.6 ทับทิม 3.3.7 มังคุด
- 3.3.8 ลีเลียด 3.3.9 ใบฝรั่ง 3.3.10 กะเพรา 3.3.11 ตะไคร้ 3.3.12 มะขามแขก (ยาขง)
- 3.3.13 มะขามแขก (แคปซูล) 3.3.14 มะหาด

ชื่อยา

ชื่อ

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องอืด จุกเสียด แน่นท้อง

รูปแบบ/ความแรง

- ยาซอง (ผงชงแห้ง 3 กรัม/ซอง)
- ขนาดบรรจุ 10 ซอง/แพค

ขนาด/วิธีใช้

รับประทาน ครั้งละ 2-4 กรัม/วัน ชงในน้ำเดือด 120 มิลลิลิตร นาน 10 นาที
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ควรระวังในการรับประทานซึ่งร่วมกับยาในกลุ่ม anticoagulant
- ผู้ป่วยโรคนี้ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนรับประทาน
- ไม่แนะนำให้รับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ
- อาจเกิดอาการแสบร้อนบริเวณทางเดินอาหาร อาการระคายเคืองบริเวณปากและคอ

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- มีฤทธิ์บรรเทาอาการท้องอืด ขับลม จุกเสียด แน่นท้อง รับประทาน 2-4 กรัม ต่อวัน
- มีฤทธิ์บรรเทาอาการคลื่นไส้ อาเจียนจากการเมาเรือ เมาเรือ รับประทานวันละ 1-2 กรัม
- มีฤทธิ์ป้องกันอาการคลื่นไส้ อาเจียน หลังการผ่าตัด รับประทานครั้งละ 1 กรัม ก่อนการผ่าตัด 1 ชั่วโมง

รูปภาพ

ชื่อยา

ขมิ้นชัน

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการแน่นจุกเสียด

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ที่มีผงแห้งขมิ้นชันแห้ง 250 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-4 แคปซูล (500 มิลลิกรัม-1 กรัม)

วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้ในผู้ที่อ่อนน้ำดีอุดตัน ผู้ที่ไวต่อยานี้ ผู้ป่วยโรคหัวใจควรปรึกษาแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยา
- ควรระมัดระวังการใช้ในหญิงมีครรภ์ ยกเว้นภายใต้การดูแลของแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ควรระวังการใช้ในเด็ก เนื่องจากยังไม่มีข้อมูลด้านประสิทธิผลและความปลอดภัย
- ไม่มี -

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รูปภาพ

ชุมเห็ดเทศ

บรรเทาอาการท้องผูก

ยาผง (ที่มีใบชุมเห็ดเทศแห้ง ซองละ 3 กรัม)

รับประทานครั้งละ 1-2 ซอง (3-6 กรัม) ชงในน้ำเดือด 120 มิลลิลิตร นาน 10 นาที วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน

- ระวังการรับประทานในเด็กอายุต่ำกว่า 12 ปี หรือในผู้ป่วย inflammatory bowel disease
- การรับประทานยาในขนาดสูงอาจทำให้เกิดไตอักเสบ (nephritis)
- ไม่ควรใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน เพราะจะทำให้ท้องเสีย ซึ่งส่งผลให้มีการสูญเสียน้ำ และเกลือแร่มากเกินไปโดยเฉพาะ โปแตสเซียม
- เนื่องจาก แอนทราควิโนน ในใบชุมเห็ดเทศมีฤทธิ์กระตุ้นให้ลำไส้ใหญ่มีการบีบตัวเพื่อขับถ่าย การใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานานจะทำให้ลำไส้ใหญ่ชินต่อยา ถ้าไม่ใช้จะไม่ถ่ายเช่นเดียวกับยาชนิดอื่นที่มีฤทธิ์กระตุ้นลำไส้ใหญ่ เช่น มะขามแขก
- ระวังการรับประทานในหญิงตั้งครรภ์และให้นมบุตร

- ไม่มี -

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ฟ้าทะลายโจร

- บรรเทาอาการเจ็บคอ
- บรรเทาอาการของโรคหวัด (common cold) เช่น เจ็บคอ อ่อนเพลีย ปวดเมื่อย กล้ามเนื้อ น้ำมูกไหล เป็นต้น

ยาแคปซูล ยาเม็ด ยาเม็ดลูกกลอน

(ผงฟ้าทะลายโจรแห้ง 250 มิลลิกรัม, 500 มิลลิกรัม)

- บรรเทาอาการเจ็บคอ รับประทานครั้งละ 1.5-3 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน
- บรรเทาอาการหวัด รับประทานครั้งละ 1.5-3 กรัม วันละ 4 ครั้ง หลังอาหารและก่อนนอน

- ห้ามใช้ในผู้ที่มีอาการแพ้ฟ้าทะลายโจร

- สตรีตั้งครรภ์และให้นมบุตรไม่ควรใช้เนื่องจากอาจทำให้เกิดทารกวิรูปได้

- ห้ามใช้ฟ้าทะลายโจรสำหรับแก้เจ็บคอในกรณีต่างๆ ต่อไปนี้

1. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อ Streptococcus group A
2. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคไตอักเสบ เนื่องจากเคยติดเชื้อนี้
3. ผู้ป่วยที่มีประวัติเป็นโรคหัวใจรูห์มาติค
4. ผู้ป่วยที่มีอาการเจ็บคอเนื่องจากติดเชื้อแบคทีเรีย และมีอาการรุนแรง เช่น มีตุ่มหนองในคอ มีไข้สูงหนาวสั่น

- อาจทำให้เกิดอาการแพ้ (allergic reaction) ได้ตั้งแต่อาการผื่นคัน ลมพิษ จนถึงอาการแพ้ขั้นรุนแรงแบบ anaphylactic shock ถ้าให้โดยการฉีดหรือในขนาดสูง

- หากใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน อาจทำให้แขนขามีอาการชาหรืออ่อนแรง

- หากใช้ฟ้าทะลายโจรติดต่อกัน 3 วันแล้วไม่หาย หรือมีอาการรุนแรงขึ้นระหว่างใช้ยา ควรหยุดใช้และไปพบแพทย์

- เนื่องจากมีความเป็นไปได้ที่จะเกิด anaphylactic reaction ของสารสกัดฟ้าทะลายโจร จึงไม่ควรใช้ในรูปแบบยาฉีด

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาประสะกานพลู

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการปวดท้อง จุกเสียด แน่นเฟ้อจากอาหารไม่ย่อย เนื่องจากธาตุไม่ปกติ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่ - รับประทาน ครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า-กลางวัน-เย็น
 - ผง 1 ช้อนชา ละลายน้ำกระสายยา 2-4 ช้อนโต๊ะ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร
 หรือเมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

1. ระมัดระวังการใช้ในสตรีมีครรภ์ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 5 วัน
2. ผู้ป่วยที่มีไข้สูงไม่ควรรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ใช้ไฟล้เผาไฟพอสุกฝนกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสาย
 ถ้าหาน้ำกระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน

รูปภาพ

ชื่อยา**ข้อบ่งใช้****รูปแบบ/ความแรง****ขนาด/วิธีใช้****ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้****หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม**

ให้นำเปลือกลูกทับทิมหรือเปลือกแค้ต้มกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา เด็กเล็กให้บดผงผสมกับน้ำกระสาย
ใช้รับประทานหรือกวาดก็ได้

ถ้าหาน้ำกระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน

รูปภาพ**ยาเหลืองปิดสมุทร**

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมี
เลือดปนและท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ผู้ใหญ่รับประทานครั้งละ 3-4 แคปซูล

- ละลายน้ำ กระสายยา 2-4 ช้อนโต๊ะทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
เด็กอายุ 3-5 เดือน รับประทานครั้งละ 1 แคปซูล

- ละลายน้ำ กระสายยา 1-2 ช้อนโต๊ะ ทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
เด็กอายุ 6-12 เดือน รับประทานครั้งละ 1-2 แคปซูล

- ละลายน้ำ กระสายยา 1-2 ช้อนโต๊ะ ทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
เด็ก อายุ 1-12 ปี รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล

- ละลายน้ำ กระสายยา 1-2 ช้อนโต๊ะ ทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้นควรหยุดยาทันที

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ชื่อยา

ยาราดูบรอบ

ข้อบ่งใช้

1. บรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปนและท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้
2. บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 2 แคปซูล (1 กรัม) วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร หรือเมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 1 แคปซูล (500 มิลลิกรัม) วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร หรือเมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ในกรณีท้องเสีย ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

กรณีบรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ ใช้เปลือกแคหรือเปลือกสะเดา หรือเปลือกลูกท้อบดผสมกับน้ำปูนใส เป็นน้ำกระสายยา

กรณีบรรเทาอาการท้องขึ้น ท้องเฟ้อ ใช้กระเทียม 3 กลีบ ทูบซงน้ำร้อน หรือใช้ใบกระเพราต้มเป็นน้ำกระสายยา

ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน

รูปภาพ

ชื่อยา**ยาหอมบวโกฐ****ข้อบ่งใช้**

1. แก้มคลื่นเหียนอาเจียน ใช้น้ำลูกผักชี เทียนดำ ต้มแก้ลมปลายไข้ ใช้น้ำสุกแทน
2. แก้มวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ
3. แก้ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการเช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)

รูปแบบ/ความแรง

ยาผง (ผงยา 3 กรัม/ซอง)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-3 ซอง ละลายน้ำกระสายยา 2-4 ช้อนโต๊ะ ทุก 3 ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ วันละไม่เกิน 3 ครั้ง

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

1. ระมัดระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
2. ระมัดระวังการใช้ยาในสตรีมีครรภ์ ไม่ควรใช้ติดต่อกันเกิน 5 วัน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รูปภาพ

ยากายดีเกลือฝรั่ง

แก้อาการท้องผูก กรณีที่ใช้ยาอื่นแล้วไม่ได้ผล

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

รับประทานครั้งละ 2 แคปซูล วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน ถ้าไม่ถ่าย คินต่อไปให้เพิ่มขนาดรับประทานได้อีกครั้งละ 1 แคปซูล แต่ไม่เกิน 5 แคปซูล ต่อวัน (ตามขนาดหนักขนาดเบา) ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

- ห้ามใช้ในสตรีมีครรภ์
- ห้ามใช้ยาในภาวะทางเดินอาหารอุดตัน (gastrointestinal obstruction/ileus)
- ห้ามใช้ในผู้ป่วยที่มีภาวะผิดปกติเฉียบพลันที่ทางเดินอาหาร (Acute gastrointestinal conditions) เช่น คลื่นไส้ อาเจียน
- เนื่องจากเป็นยาถ่ายอย่างแรง ผู้ป่วยอ่อนเพลียมากหรือมีภาวะขาดน้ำไม่ควรใช้ยานี้
- เมื่อถ่ายแล้วให้เว้นอย่างน้อย 2 วันแล้วจึงใช้ยานี้อีกครั้ง
- ระวังการใช้ยาในผู้สูงอายุ ผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของไตหรือตับ (renal/hepatic Impairment) เนื่องจากยามีส่วนประกอบของแมกนีเซียม
- อาจทำให้เกิดอาการปวดท้อง ท้องเสียได้

- ไม่มี -

ชื่อยา**ข้อบ่งใช้****ยาราดูบรรจบ**

1. บรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปนและท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้
2. บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 2 แคปซูล (1 กรัม) วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร หรือเมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 1 แคปซูล (500 มิลลิกรัม) วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร หรือเมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ในกรณีท้องเสีย ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

กรณีบรรเทาอาการอุจจาระธาตุพิการ ท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ ใช้เปลือกแคหรือเปลือกสะเดา หรือเปลือกลูกท้อทิมต้มกับน้ำปูนใส เป็นน้ำกระสายยา

กรณีบรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ ใช้กระเทียม 3 กลีบ ทูบซงน้ำร้อน หรือใช้ใบกระเพราต้มเป็นน้ำกระสายยา

ถ้าหาน้ำกระสายยาไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาประสะกานพลู

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการปวดท้อง จุกเสียด แน่นเฟ้อจากอาหารไม่ย่อย เนื่องจากธาตุไม่ปกติ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่ - รับประทาน ครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เข้า-กลางวัน-เย็น
 - ผง 1 ช้อนชา ละลายน้ำกระสายยา 2-4 ช้อนโต๊ะ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร
 หรือเมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้นั้น

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

1. ระมัดระวังการใช้ในสตรีมีครรภ์ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 5 วัน
2. ผู้ป่วยที่มีไข้สูงไม่ควรรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ใช้ไฟลเผาไฟพอสุกฝนกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสาย
 ถ้าหาน้ำกระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาเหลืองปิดสมุทร

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องเสียชนิดที่ไม่เกิดจากการติดเชื้อ เช่น อุจจาระไม่เป็นมูก หรือมีเลือดปนและท้องเสียชนิดที่ไม่มีไข้

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่รับประทานครั้งละ 3-4 แคปซูล

- ละลายน้ำ กระสายยา 2-4 ช้อนโต๊ะทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการเด็กอายุ 3-5 เดือน รับประทานครั้งละ 1 แคปซูล
- ละลายน้ำ กระสายยา 1-2 ช้อนโต๊ะ ทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการเด็กอายุ 6-12 เดือน รับประทานครั้งละ 1-2 แคปซูล
- ละลายน้ำ กระสายยา 1-2 ช้อนโต๊ะ ทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการเด็ก อายุ 1-12 ปี รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล
- ละลายน้ำ กระสายยา 1-2 ช้อนโต๊ะ ทุก 3-5 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ใช้ไม่เกิน 1 วัน หากอาการไม่ดีขึ้นควรหยุดยาทันที
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ให้นำเปลือกลูกทับทิมหรือเปลือกแคตมัมกับน้ำปูนใสเป็นน้ำกระสายยา เด็กเล็กให้บดผงผสมกับน้ำกระสาย
ใช้รับประทานหรือกวาดก็ได้
ถ้าหาน้ำกระสายไม่ได้ให้ใช้น้ำต้มสุกแทน

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ยารสนิสัณฑ์ชะขาด

แก้กระษัยเส้น เถาดาน ท้องผูก

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

1. รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน
2. ละลายน้ำสุก หรือผสมน้ำผึ้งปั้น เป็นลูกกลอน ครั้งละ 3-5 เม็ด วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

มีไข้ หรือ สตรีมีครรภ์ ห้ามรับประทาน

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาประสะประาะใหญ่

ข้อบ่งใช้

ถอนผิโตใช้ทานทรงสำหรับเด็ก ละลายน้ำดอกไม้เทศ หรือน้ำสุกรับประทานหรือผสมน้ำสุราสุ่มกระหม่อม

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล ทุก 3 ชั่วโมง

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ไม่มีรายงาน

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาประสะกะเทรา

ข้อบ่งใช้

แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ ละลายน้ำสูก หรือน้ำเิบกะเทราต้มแก่นั่นท้อง จุกเสียด ใช้ไฟพลเผาไฟพอสุก ผนแทรก

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทาน เข้า-เย็น ก่อนอาหาร

เด็กอายุ 1-3 เดือน ครั้งละ 1-2 แคปซูล

เด็กอายุ 4-6 เดือน ครั้งละ 2-3 แคปซูล

เด็กอายุ 7-12 เดือน ครั้งละ 4-5 แคปซูล

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ผู้ที่ประวัติเป็นโรคเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร

ควรใช้ตามดุลพินิจของแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยามหาจักรใหญ่

ข้อบ่งใช้

แก้ลมทราง แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

เด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ รับประทานครั้งละ 1-3 แคปซูล

เพิ่มและลดได้ตามส่วน รับประทานกับน้ำสุก ก่อนอาหาร เข้า-เย็น
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาริสัมพยาใหญ่

ข้อบ่งใช้

แก้ท้องขึ้น อืดเฟ้อ จุกเสียด

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 3-4 แคปซูล ทุก 4 ชั่วโมง

ใช้น้ำสุกเป็นกระสาย หรือผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นลูกกลอน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยานันทราตุ

ข้อบ่งใช้

แก้ธาตุไม่ปกติ แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่ครั้งละ 1 ซ้อนกาแฟ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ละลายน้ำต้มสุก

เด็กครั้งละ 1 ซ้อนกาแฟ ละลายน้ำต้มสุก

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาประสะเจดทองคำ

ข้อบ่งใช้

แก้กระษัยจุกเสียด

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น ก่อนอาหาร
หรือ ละลายน้ำต้มสุก รับประทาน

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ไม่มีรายงาน

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาเบญจกุล

ข้อบ่งใช้

ขับลม แก่ปวดท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ ปรับธาตุ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ละลายน้ำดื่มสุก หรือน้ำสุรา รับประทาน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ผู้ที่มีประวัติเกี่ยวกับโรคระบบทางเดินอาหารควรใช้ตามดุลพินิจของแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาธาตุอบเชย

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการท้องอืดท้องเฟ้อ ช่วยย่อยอาหาร ขับลม

รูปแบบ/ความแรง

ยาน้ำ 250 มิลลิลิตร

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-3 ช้อนโต๊ะ วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยามหาวิวัฒนะ

ข้อบ่งใช้

แก้จันตุมโรค 96 ประการ กับพยาธิทั้งหลายทุกประการ ดินกแล

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เช้า - เย็น หลังอาหาร
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปี
- หากเกิดอาการแพ้หลังจากการใช้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ในตำราเพชรน้ำเอก ใช้ชื่อว่า “ยามหาวิวัฒน์ทัย” สรรพคุณ แก้โรคกระเพาะ
- หลังรับประทานยาควรดื่มน้ำตามมากๆ

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาเบญจกุดเบอร์ ๑

ข้อบ่งใช้

แก้มะเร็งตับ รักษาโรคตับ

รูปแบบ/ความแรง

- ยาซอง บดหยาบ ซองละ 1 กรัม 10 ซอง/กล่อง
- ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- ยาซอง 1 ซอง ชงกับน้ำ 70 ซีซี. หรือ ละลายน้ำส้มมะขามเปียกรับประทาน
- แคปซูล รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล ก่อนอาหาร เช้า - เย็น
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

มหาหิงคุ์ 1 ยาตำบริสุทธี 1 เอลิงละ 1 สลิ่ง รงทอง 2 สลิ่ง มะกรูด 3 ผล ขิงแห้ง 1 ดีปลี 1 พริกไทย 1 เอลิงละ 1 สลิ่ง รากหนวด 1บาท ดีเกลือ 4 บาท ยา 5 ลิ่งนี้ผสมกับมะกรูดที่สุ่มไว้

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาทองเนืองาม

ข้อบ่งใช้

แก้ทรางขโมย ผอมแห้ง

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 1-2 แคปซูล เช้า-กลางวัน-เย็น ก่อนนอน
- ละลายน้ำกระสายยา 1-2 ช้อนโต๊ะ
- เด็ก อายุต่ำกว่า 6 ปี รับประทานครั้งละ 1 แคปซูล ละลายน้ำกระสายยา กวาดคอเด็ก
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้นี้
- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ละลายน้ำสมอไทยต้มกิน หรือน้ำมะกรูด น้ำมะนาวก็ได้

ใช้สำหรับทารกอายุ 2-3 เดือน เด็กใหญ่ให้แทรกตีเกลือกิน

(คัมภีร์ปฐมจินดา แพทย์แผนไทยโบราณเล่ม 2 เรียบเรียงโดย ชูโนโสภิตบรรณลักษณ์)

หมายเหตุ

ตำรับยาทองเนืองาม เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ และได้แก้ไขปรับเปลี่ยนชื่อตามตำรับยาตั้งเดิมตามคัมภีร์

รูปภาพ

ชื่อยา

ช่า

ข้อบ่งใช้

ยาทาแก้กลากเกลื้อน

รูปแบบ/ความแรง

- Tincture ที่มีสารสกัดช่า 10%
- ขนาดบรรจุ 30 มิลลิลิตร

ขนาด/วิธีใช้

ใช้ทาภายนอก ใช้สำลีสะอาดชุบน้ำยาที่ได้ทาบริเวณที่เป็น วันละ 3-4 ครั้ง จนกว่าจะหาย หายแล้วทาต่ออีก 7 วัน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณตามคัมภีร์ กล่าวว่า รสเผ็ดปร่า ขี้ขม แก้บวม ฟกช้ำ
- โรคกลากเกลื้อน เอาหัวช่าเล็กๆ ล้างให้สะอาด ผานเป็นแว่นบางๆ ทูบหรือทำให้แตกนำไปแช่เหล้าขาวทิ้งไว้ 1 คืน ทำความสะอาดบริเวณที่เป็นและใช้ไม้บางๆ เชี่ยให้ผิวแดงๆ ใช้น้ำยาที่ได้ทาบริเวณที่เป็น วันละ 3-4 ครั้ง จนกว่าจะหาย หายแล้วทาต่ออีก 7 วัน
- รักษาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แน่นจุกเสียด โดยใช้เหง้าแก่สดหรือแห้ง ครั้งละขนาดเท่าหัวแม่มือ (สดหนัก 5 กรัมแห้งหนัก 2 กรัม) ทูบให้แตกต้มเอาน้ำดื่ม

รูปภาพ

ชื่อยา

มะระขี้นก

ข้อบ่งใช้

เจริญอาหาร บำรุงน้ำดีแก้โรคของม้ามและตับ

รูปแบบ/ความแรง

- ยาแคปซูล (ผงมะระขี้นกแห้ง 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)
- ขนาดบรรจุ 10 แคปซูล/แผง

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 3 ครั้ง หลังอาหาร
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ห้ามรับประทานผลสุก เพราะจะทำให้มีอาการคลื่นไส้ อาเจียน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณตามคัมภีร์ กล่าวว่า ผลรสขม แก้พิษฝี แก้บวม แก้เจ็บปวดอักเสบจากพิษต่างๆ แก้ปากเปื่อยเป็นฝ้าขาวเป็นขุย บำรุงระดูสตรี
- น้ำคั้นจากผลมะระเป็นยา ระบายอ่อนๆ อมแก้ปากเปื่อย ปากเป็นขุย

รูปภาพ

ชื่อยา

พริกไทยดำ

ข้อบ่งใช้

แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ

รูปแบบ/ความแรง

- ยาแคปซูล (ผงพริกไทยดำแห้ง 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)
- ขนาดบรรจุ 10 แคปซูล/แผง

ขนาด/วิธีใช้

ควรรับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 3 เวลา หลังอาหาร
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ไม่ควรรับประทาน พริกไทยมากเกินไป
- ผู้ป่วยเกี่ยวกับโรคตาและเจ็บคอไม่ควรรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณตามคัมภีร์ กล่าวว่า รสเผ็ดร้อน แก้ลมอัมพฤกษ์ ลมมุตชาติ ลมลั่นในท้อง แก้ท้องขึ้นอืดเฟ้อ แก้เสมหะเพื่อง
- พริกไทยดำจะมีสรรพคุณทางยามากกว่าพริกไทยอ่อน

รูปภาพ

ชื่อยา

กล้วยน้ำว้า

ข้อบ่งใช้

1. รักษาโรคกระเพาะอาหาร
2. รักษาอาการท้องเสีย

รูปแบบ/ความแรง

- ผง (ผงกล้วยน้ำว้าแห้ง 10 กรัม/ซอง)
- ขนาดบรรจุ 20 ซอง/กล่อง

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 1 ซอง ก่อนอาหารและก่อนนอน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยา

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- อาจทำให้มีอาการท้องอืดท้องเฟ้อ ควรดื่มน้ำขิงต้ม หรือสมุนไพรขับลมอื่นช่วย
- เนื่องจากสารออกฤทธิ์เป็นกลุ่มสเตียรอยด์ การใช้ระยะยาวจึงต้องระมัดระวังเรื่องผลข้างเคียง เนื่องจากยังไม่มีผู้ศึกษาพิษของสารสำคัญ

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณตามคัมภีร์ กล่าวว่า ผลดิบ รสฝาด ฤทธิ์ฝาดสมาน
- รักษาโรคกระเพาะ นำกล้วยน้ำว้าดิบฝานเป็นแว่นตากแดดประมาณ 2 วันหรือ อบให้แห้งในอุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส และบดเป็นผง วิธีรับประทาน โดยการนำผงกล้วยดิบ ครั้งละครั้งถึง 1 ผล ชงน้ำ หรือผสมน้ำผึ้ง 1 ช้อนโต๊ะ หรือนำผงกล้วยดิบมาปั้นเป็นลูกกลอนรับประทานครั้งละ 4 เม็ด วันละ 4 ครั้ง ก่อนอาหารและก่อนนอน รับประทานแล้ว อาจมีอาการท้องอืดเฟ้อ ป้องกันได้โดยใช้ร่วมกับ ยาขับลม เช่น น้ำขิง พริกไทย เป็นต้น
- รักษาอาการท้องเสีย กล้วยดิบรักษาอาการท้องเสียที่ไม่รุนแรง โดยใช้กล้วยน้ำว้าทำรับประทาน ครั้งละครั้งถึง 1 ผล หรือใช้กล้วยน้ำว้าดิบฝานเป็นแว่นตากแดดให้แห้ง บดเป็นผงชงน้ำดื่มครั้งละครั้งถึง 1 ผล หรือบดเป็นผงปั้นเป็นลูกกลอนรับประทานครั้งละ 4 เม็ด ก่อนอาหารและก่อนนอน รับประทานแล้วอาจมีอาการท้องอืดเฟ้อ ป้องกันได้โดยใช้ร่วมกับยาขับลม เช่น น้ำขิง พริกไทย เป็นต้น

รูปภาพ

ชื่อยา**ทับทิม****ข้อบ่งใช้**

แก้ท้องเดินและบิด

รูปแบบ/ความแรง

- ผง
- ขนาดบรรจุ 10 ซอง/แพค

ขนาด/วิธีใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- บางคนแพ้ทับทิม เมื่อรับประทานแล้วคลื่นไส้ อาเจียน เวียนศีรษะ เม่า ใจสั่นได้
- การรับประทานมากเกินไป จะทำให้เกิดคลื่นไส้ อาเจียน เวียนศีรษะ เม่าได้เช่นกัน
- ถ้าใช้ทับทิมแก้ท้องร่วง เมื่อหายแล้ว ไม่ควรรับประทานอีก เพราะจะทำให้ท้องอืด ปวดท้อง ท้องผูกได้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณยาไทย รสฝาด เป็นยาฝาดสมาน
- ใช้เปลือก ผลแห้งต้มประมาณ 1 ใน 4 ของผล ผนกับน้ำปูนใสให้ขึ้น ๆ หรือ ต้มกับน้ำปูนใส แล้วตีม่น้ำที่ต้มก็ได้
- การนำมาใช้ช้บพยาธิ ควรนำเปลือกกรากหรือเปลือกต้นที่เก็บมาใหม่ เนื่องจากเก็บไว้นาน จะทำให้ประสิทธิภาพการถ่ายพยาธิลดลง และควรรงคอาหารก่อนรับประทานยา

รูปภาพ

ชื่อยา

มังคุด

ข้อบ่งใช้

แก้ท้องเสีย แก้บิดมูกเลือด

รูปแบบ/ความแรง

- ผง
- ขนาดบรรจุ 10 ซอง/แพค

ขนาด/วิธีใช้

รับประทาน ทุก 2 ชั่วโมง

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

เมื่อหายจากอาการแล้วควรหยุดยาทันที

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณยาไทย รสฝาด แก้ท้องเสีย บิด มูกเลือด ในชนบทมักใช้น้ำต้มเปลือกมังคุดล้างแผลช่วยให้แผลหายเร็ว
- ใช้เปลือกผลแห้งประมาณ ครึ่งผล อย่างไฟให้เกรียม ผนกับน้ำปูนใส ประมาณครึ่งแก้ว หรือบดเป็นผงละลายน้ำข้าว (น้ำข้าวเช็ด) หรือน้ำต้มสุก

รูปภาพ

ชื่อยา**สีเสียด****ข้อบ่งใช้**

แก้อาการท้องเดิน

รูปแบบ/ความแรง

ยาผง (ผงสีเสียดแห้ง 0.3-1 กรัม)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 1/3 - 1/2 ช้อนชา

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

เมื่อหายจากอาการแล้วควรหยุดยาทันที

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณยาไทย รสฝาดจัด คุมธาตุ แก้บิดมูกเลือด แก้ท้องร่วง แก้ลงแดง ชะล้างบาดแผลทำให้แผลหายเร็ว
- ก้อนสีเสียดเป็นสิ่งที่สกัดได้จากการนำเนื้อไม้มาตัดให้เป็นชิ้นเล็ก ๆ ต้มกับน้ำกรอง และเคี่ยวไว้ทิ้งวด จะเหลือก้อนแข็ง สีดำ และเป็นเงา

รูปภาพ

ชื่อยา

ตะไคร้

ข้อบ่งใช้

แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ แน่นจุกเสียด

รูปแบบ/ความแรง

- ยาผง (ผงตะไคร้แห้ง 2 กรัม/ซอง)
- ขนาดบรรจุ 10 ซอง/แพค

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานเมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยา

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- การใช้สมุนไพรเพื่อแก้อาการขัดเบา ห้ามใช้กับผู้ป่วยที่มีอาการบวมหน้า
- หากรับประทานยาชงตะไคร้มากเกินไปจะทำให้ระคายเคืองกระเพาะอาหาร และลำไส้ หรืออาจทำให้ซึม หรือง่วงได้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณยาไทย รสปร่า กลิ่นหอม บำรุงไฟธาตุ แก้โรคทางเดินปัสสาวะ ขับลมในลำไส้ เจริญอาหาร แก้ดาว
- อาการท้องอืดท้องเฟ้อ แน่นจุกเสียด ใช้ลำต้นแก่สดๆ หุบพอแหลกประมาณ 1 กำมือ (ประมาณ 40-60 กรัม) ต้มเอาน้ำดื่มหรือประกอบเป็นอาหาร
- อาการขัดเบา ผู้ที่ปัสสาวะขัด ไม่คล่อง (แต่ต้องไม่มีอาการบวมหน้า) ให้ใช้ต้นแก่สด หั่นซอยเป็นแว่นบางๆ วันละ 1 กำมือ (สดหนัก 40-60 กรัม แห้งหนัก 20-30 กรัม) ต้มกับน้ำดื่มวันละ 3 ครั้ง ครั้งละ 1 ถ้วยชา (75 มิลลิลิตร) ก่อนอาหาร หรือใช้เหง้าแก่ที่อยู่ใต้ดิน ผานเป็นแว่นบางๆ คั่วไฟอ่อนๆ พอเหลือง ชงเป็นชาดื่มวันละ 3 ครั้งๆ ละ 1 ถ้วยชา พอปัสสาวะสะดวกแล้วจึงหยุดยา

รูปภาพ

ชื่อยา	มะขามแขก
ข้อบ่งใช้	รักษาอาการท้องผูก
รูปแบบ/ความแรง	- ยาผง (ผงมะขามแขกแห้ง 2 กรัม/ซอง) - ขนาดบรรจุ 10 ซอง/แพค
ขนาด/วิธีใช้	รับประทานเมื่อมีอาการ ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้	- ผู้หญิงมีครรภ์ หรือมีประจำเดือนห้ามรับประทาน - การรับประทานต่อเนื่องนานๆ อาจทำให้ระบบประสาทที่ควบคุมการบีบตัวของลำไส้ ถูกทำลายได้ หากไม่ใช้ยาจะไม่ถ่าย นอกจากนี้จะเกิดการขาดธาตุโพแทสเซียมจึงควรรับประทานโพแทสเซียมเสริมควบคู่ไปด้วย ถ้าต้องใช้เป็นประจำ แต่ไม่ควรใช้ติดต่อกันเป็นเวลานานๆ

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณยาไทย รสเปรี้ยว ใบและฝักใช้เป็นยาถ่าย แก้อืดท้อง ทวาร ไบใช้ท้องมากกว่าฝัก
- มะขามแขกเป็นยาถ่ายที่ดีใช้รักษาอาการท้องผูก โดยใช้ใบแห้ง 1-2 กำมือครึ่ง (หนัก 3-10 กรัม) ต้มกับน้ำดื่ม บางคนดื่มแล้วเกิดอาการใช้ท้อง (ฝักจะมีผลข้างเคียงน้อยกว่าใบ) แก้อืดได้โดยใช้ร่วมกับยาขับลมจำนวนเล็กน้อย เช่น กระวาน กานพลู เป็นต้น มะขามแขกเหมาะกับผูสูงอายุที่มีอาการท้องผูกเป็นประจำ
- เหมาะกับคนที่ท้องผูกเป็นประจำ แต่ควรใช้เป็นครั้งคราว
- การใช้มะขามแขกร่วมกับยาต้านฮีสตามีน ซึ่งเป็นสารที่ทำให้เกิดอาการแพ้ ทำให้ฤทธิ์การเป็นยาถ่ายลดลง
- อาการอึกเสบที่ทวารหนัก เมื่อให้คนไข้ซึ่งรับประทานมะขามแขก พร้อมแบเรียม
- เกิดปริมาณแก๊สมากลอบบุนิโนเลือดต่ำ และการโตของนิ้วมือและนิ้วเท้า เนื่องจากเนื้อเยื่ออ่อน อึกเสบ
- การเจริญเติบโตผิดปกติของกระดูกตามข้อ

รูปภาพ

ชื่อยา

มะขามแขก

ข้อบ่งใช้

รักษาอาการท้องผูก

รูปแบบ/ความแรง

- ยาแคปซูล (ผงมะขามแขก 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)
- ขนาดบรรจุ 10 แคปซูล/แผง

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานเมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ผู้หญิงมีครรภ์ หรือมีประจำเดือนห้ามรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณยาไทย รสเปรี้ยว ใบและฝักใช้เป็นยาถ่าย แก้อืดเสียดวงทวาร ใบใช้ท้องมากกว่าฝัก
- มะขามแขกเป็นยาถ่ายที่ดีใช้รักษาอาการท้องผูก โดยใช้ใบแห้ง 1-2 กำมือครึ่ง (หนัก 3-10 กรัม) ต้มกับน้ำดื่ม บางคนดื่มแล้วเกิดอาการใช้ท้อง (ฝักจะมีผลข้างเคียงน้อยกว่าใบ) แก้ไขได้โดยใช้ร่วมกับยาขับลมจำนวนเล็กน้อย เช่น กระวาน กานพลู เป็นต้น มะขามแขกเหมาะกับผูสูงอายุที่มีอาการท้องผูกเป็นประจำ
- เหมาะกับคนที่ท้องผูกเป็นประจำ แต่ควรใช้เป็นครั้งคราว
- การใช้มะขามแขกร่วมกับยาต้านฮีสตามีน ซึ่งเป็นสารที่ทำให้เกิดอาการแพ้ ทำให้ฤทธิ์การเป็นยาถ่ายลดลง
- อาการอักเสบที่ทวารหนัก เมื่อให้คนไข้ซึ่งรับประทานมะขามแขก พร้อมแม่เริ่มม
- เกิดปริมาณแก๊สมากลอบบุนลินในเลือดต่ำ และกานโตของนิ้วมือและนิ้วเท้า เนื่องจากเนื้อเยื่ออ่อน อักเสบ
- การเจริญเติบโตผิดปกติของกระดูกตามข้อ

รูปภาพ

ชื่อยา

มะหาด

ข้อบ่งใช้

ขับพยาธิตัวตืด พยาธิไส้เดือน

รูปแบบ/ความแรง

- ยาผง (ผงมะหาดแห้ง 2 กรัม/ซอง)
- ขนาดบรรจุ 10 ซอง/แพค

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานกับน้ำสุกเย็น ครั้งละประมาณ 3-5 กรัม ก่อนอาหารเช้า หลังจากรับประทาน ผงพวกหาคัดแล้วประมาณ 2 ชั่วโมงให้รับประทานดีเกลือหรือยาถ่ายตาม ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

อาจพบมีอาการข้างเคียงแพ้ได้ในบางคน คือ อาการคลื่นไส้ อาเจียน มีผื่นคันตามตัว นอกจากนี้ไม่ควรรับประทานผลพวกหาคัดพร้อมกับน้ำร้อน เพราะจะทำให้มี อาการ คลื่นไส้ อาเจียนมากขึ้น

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

สรรพคุณยาไทย พวกหาคัดใช้เป็นยาขับพยาธิตัวตืด ละลายกับน้ำแก้ผื่นคัน

รูปภาพ

ระบบไหลเวียนโลหิต

1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

1.1 ตำยาเดี่ยว -ไม่มี-

1.2 ยาตำรับ

1.2.1 ยาหอมเทพจิตร

1.2.2 ยาหอมนวโกฐ

2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล

2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในโรงพยาบาล -ไม่มี-

2.2 ยาที่ปรุงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย -ไม่มี-

3. ยาที่ไม่เป็นยาประเภท 1 หรือ 2

3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ

3.1.1 ยาบำรุงโลหิต

3.1.2 ยาหอมทิพย์โอสถ

3.1.3 ยาตรีหอม

3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย

3.2.1 ยาแก้โลหิตที่ขึ้นเบื้องสูง

3.2.2 ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง

3.2.3 ยาเบญจกูล

3.2.4 ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 2,

3.2.5 ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 3

3.2.6 ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 4

3.2.7 ยาจิตรารมณ,

3.2.8 ยาอภัยสารี เบอร์ 1

3.2.9 ยากล่อมนางนอน

3.2.10 ยาสุขไสยาต

3.2.11 ยากล่อมอารมณ์

3.3 ยาเดี่ยวและยาตำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด

3.3.1 ยาแก้โลหิตตั้งพิการ

3.3.2 ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 5

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

ยาหอมเทพจิตร

1. แก่ลมวิงเวียน คลื่นไส้อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ
2. แก่ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยัง มีอาการเช่น คลื่นไส้ วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)
3. แก่ลมกองละเอียด ได้แก่ อาการหน้ามืด ตาลาย สวิงสวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิว วิงเวียน คลื่นไส้ ตาพร่าจะเป็นลม) ใจสั่น
4. บำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื่น (ทำให้รู้สึก สบายใจ อารมณ์แจ่มใส คลายเครียด)

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 5-7 แคปซูล (1-1.4 กรัม) เมื่อมีอาการ ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยา

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ระวังการรับประทานยาเกินขนาดในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไตและทางเดินปัสสาวะ เนื่องจากอาจเกิดพิษจากการบูร
- ระวังการรับประทานยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
- การรับประทานเกินขนาดอาจมีอาการใจสั่น เนื่องจากตำรับยามีผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

หมายเหตุ

ยาในคัมภีร์ชวดาร หรือ ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณ โดยชื่อเดิม “ยาในคัมภีร์ชวดาร”

รูปภาพ

ชื่อยา**ข้อบ่งใช้****ยาหอมบวโกฐ**

1. แก้มคลิ่นเหียนอาเจียน ใช้น้ำลูกผักชี เทียนดำ ต้มแก้ลมปลายไข้ ใช้น้ำสุกแทน
2. แก้มวิงเวียน คลิ่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ
3. แก้มปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการเช่น คลิ่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)

รูปแบบ/ความแรง

ยาผง (ผงยา 3 กรัม/ซอง)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-3 ซอง ละลายน้ำกระสายยา 2-4 ช้อนโต๊ะ ทุก 3 ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ วันละไม่เกิน 3 ครั้ง

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

1. ระมัดระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
2. ระมัดระวังการใช้ยาในสตรีมีครรภ์ ไม่ควรใช้ติดต่อกันเกิน 5 วัน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาบำรุงโลหิต

ข้อบ่งใช้

บำรุงโลหิต

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น ก่อนอาหาร
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาหอมกฤษีโอสถ

ข้อบ่งใช้

แก้ลม วิงเวียน ละลายน้ำตอกไม้หรือน้ำสุก

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 2.3 แคปซูล

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
 ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคหัวใจและความดัน ควรใช้ตามดุลพินิจของแพทย์แผนไทย
 หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ยาตรีหอบ

แก้เด็กท้องผูก ระบายพิษไข้

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

รับประทาน ก่อนอาหารเช้า

เด็กอายุ 1-2 เดือน ครั้งละ 2-3 แคปซูล

เด็กอายุ 3-5 เดือน ครั้งละ 4-5 แคปซูล

เด็กอายุ 6-12 เดือน ครั้งละ 6-8 แคปซูล

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ไม่มีรายงาน

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รูปภาพ

ยาแก้โลหิตสับสนเบื้องต้น

แก้โลหิตสับสนเบื้องต้น

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

- นำผงยาละลายน้ำ หรือแทรกน้ำสุรากิน
- รับประทานครั้งละ 2 แคปซูล หลังอาหาร เช้า - เย็น
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามรับประทาน
- ผู้ที่มีอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะห้ามรับประทาน
- หากเกิดอาการแพ้หลังจากการใช้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

ชื่อยา

ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง

ข้อบ่งใช้

แก้ความดันโลหิตสูง

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- ละลายผงยาในน้ำผึ้ง
- รับประทานครั้งละ 2 แคปซูล เช้า - เย็น หลังอาหาร
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
- หากเกิดอาการแพ้หลังจากการใช้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามรับประทาน
- ผู้ที่มีอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะห้ามรับประทาน

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

หมายเหตุ

ยาในคัมภีร์ชวดาร หรือ ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณ โดยชื่อเดิม “ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง”

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ยาเบญจกุล

ขับลม แก้ปวดท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ ปรับธาตุ

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ละลายน้ำดื่มสุก หรือน้ำสุรา รับประทาน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ผู้ที่มีประวัติเกี่ยวกับโรคระบบทางเดินอาหารควรใช้ตามดุลพินิจของแพทย์แผนไทย

หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา**ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 2****ข้อบ่งใช้**

แก้ความดันโลหิตสูง

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น หลังอาหาร
- นำผง 1-2 กรัม ละลายน้ำผึ้ง น้ำร้อน หรือน้ำชา รับประทานตามอาการคนไข้
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามรับประทาน
- ผู้ที่มีอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะห้ามรับประทาน

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้**หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม**

- ไม่มี -

หมายเหตุ

ยาแก้ความดันโลหิตสูง เบอร์ 1 หรือ ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 2 เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณ โดยชื่อเดิม “ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 2”

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 3

ข้อบ่งใช้

แก้ความดันโลหิตสูง

รูปแบบ/ความแรง

ยาผง (ยานัตถ์) 20 กรัม/ขวด

ขนาด/วิธีใช้

- ฟ่น (เป่า) ทางจมูก
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามใช้ยานี้
- ผู้ที่มีอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะห้ามใช้ยานี้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

หมายเหตุ

ยาผงความดันโลหิตสูง เบอร์ 2 หรือ ยาแก้ลมตีขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 3 เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณ โดยชื่อเดิม “ยาผงความดันโลหิตสูง เบอร์ 2” และชื่อใหม่ คือ “ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 3”

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 4

ข้อบ่งใช้

แก้ลมสวิงสวาย แลดวงจิตให้ระล่ำระสาย แลให้วิงเวียน ลดตรีโทษเกิดในหทัย
แลดวงจิตชุ่มมัว แลให้ร้อนในอก ในท้อง ในสันหลัง

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เช้า - เย็น หลังอาหาร
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามรับประทาน
- ผู้ที่มีอาการหัวใจเต้นผิดปกติห้ามรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

หมายเหตุ

ยาแก้ความดันโลหิตสูง เบอร์ 3 หรือ ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 4 เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุม
ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณ โดยชื่อเดิม “ยาแก้ความดันโลหิตสูง เบอร์ 5”
และชื่อใหม่ คือ “ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 4”

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาจิตรารมภ์

ข้อบ่งใช้

แก้ความดันโลหิตสูง

รูปแบบ/ความแรง

- ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)
- ขนาด 300 มิลลิกรัม

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง หลังอาหาร เข้า-เย็น
- บดป่นทำเป็นแท่ง เท่าผลมะแว้ง ละลายน้ำร้อน น้ำผึ้ง น้ำส้มซ่า น้ำสุรา น้ำกระสายต่างๆ แทรกน้ำตาล ตามอาการคนไข้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามรับประทาน
- ผู้ที่มีอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะห้ามรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาสุขไสยาต

ข้อบ่งใช้

แก้พิษไข้และลมที่ทำให้มีอาการกระสับกระส่าย นอนไม่หลับ แก้พิษกาฬ
กระทำให้อกชุ่มในใจ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล เช้า-กลางวัน-เย็น-ก่อนนอน
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- หลังรับประทานหากเกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ให้หยุดยาและพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ทันที

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ละลายน้ำดอกไม้ เนื้อไม้ตำ น้ำจันทน์แดง ผงแหวกหญ้าฝรั่ง และพิมเสนรับประทาน

รูปภาพ

ชื่อยา

ยากล่อมอารมณ์

ข้อบ่งใช้

รักษาโรคลมต่างๆ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล ก่อนอาหาร เช้า-กลางวัน-เย็น
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ไม่ควรใช้ติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน
- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

แก้ลมปัจฉิมที่สุดลมตรีโทษ หทัยวตมาบังเกิดดุจหม้อข้าวเดือด ชื่อว่า ลมทักขิณคุณ

(จาก คัมภีร์ชวดาร ตำราการแพทย์ไทยเดิม (แพทย์ศาสตร์สงเคราะห์) ฉบับอนุรักษ์ มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิม อายุรเวทวิทยาลัย (ชีวกโกมารภัจจ์))

รูปภาพ

ชื่อยา**ยาแก้โลหิตตั้งพิการ****ข้อบ่งใช้**

แก้ไข้ขาดทะยัก

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล เข้า-กลางวัน-เย็น-ก่อนนอน
- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล ทุก 4 ชั่วโมง
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ตัวยาประกอบด้วย รากมะกรูด รากมะนาว รากมะปรางหวาน

หมายเหตุ

ตำรับยาอีสาน หรือ ยาแก้โลหิตตั้งพิการ เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณ โดยชื่อเดิม “ตำรับยาอีสาน” และชื่อใหม่ คือ “ยาแก้โลหิตตั้งพิการ”

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 5

ข้อบ่งใช้

ลดความดัน

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 3-4 แคปซูล 3 เวลา หลังอาหาร

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามรับประทาน
- หากเกิดอาการแพ้หลังจากการใช้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ตัวยาประกอบด้วย เหงือกปลาหมอทะเล (แห้งต้น) ดอกคำฝอย ข้าวเย็นเหนือ ดอกคำไทย สิ่งละเสมอภาค บดเป็นผงละเอียด

ข้อมูลจากประสบการณ์ พท.อัม แสงปัญหา เจ้าของสูตรตำรับ “11 วัน ความดันลดลงครึ่งหนึ่งในส่วนของความดันที่เกินจากค่าปกติ 22 วันหายขาดจากอาการความดันสูง”

หมายเหตุ

ยาลดความดัน หรือ ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 5 เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณ โดยชื่อเดิม “ยาลดความดัน” และชื่อใหม่ คือ “ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 5”

รูปภาพ

ระบบประสาท

1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

1.1 ยาเดี่ยว -ไม่มี-

1.2 ยาดำรับ

1.2.1 ยาหอมนวโกฐ

1.2.2 ยาหอมเทพจิตร

2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล

2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในโรงพยาบาล -ไม่มี-

2.2 ยาที่ปรุงรสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย -ไม่มี-

3. ยาที่ไม่เป็นยาประเภท 1 หรือ 2

3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ

3.1.1 ธรณีสังฆสมชาติ

3.1.2 ยาหอมทิพย์โอสถ

3.1.3 ยาตรีหอม

3.1.4 ยาหอมเทพจิตร

3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย

3.2.1 ยาสหัสธารา

3.2.2 ยาอภัยสารี เบอร์ 1

3.2.3 ยากล่อมนางนอน

3.2.4 ยาสุขไสยาต

3.3 ยาเดี่ยวและยาดำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด

ยาแก้โลหิตตั้งพิการ

ชื่อยา

ยาหอมบวโกฐ

ข้อบ่งใช้

1. แก้ลมคลื่นเหียนอาเจียน ใช้น้ำลูกผักชี เทียนดำ ต้มแก้ลมละลายใช้ ใช้น้ำสุกแทน
2. แก้ลมวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ
3. แก้ลมละลายใช้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการเช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)

รูปแบบ/ความแรง

ยาผง (ผงยา 3 กรัม/ซอง)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-3 ซอง ละลายน้ำกระสายยา 2-4 ช้อนโต๊ะ ทุก 3 ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ วันละไม่เกิน 3 ครั้ง

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

1. ระมัดระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
2. ระมัดระวังการใช้ยาในสตรีมีครรภ์ ไม่ควรใช้ติดต่อกันเกิน 5 วัน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

ยาหอมเทพจิตร

1. แก้ลมวิงเวียน คลื่นไส้ อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ
2. แก้ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยัง มีอาการเช่น คลื่นไส้ วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)
3. แก้ลมกองละเอียด ได้แก่ อาการหน้ามืด ตาลาย สวิงสวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิว วิงเวียน คลื่นไส้ ตาพร่าจะเป็นลม) ใจสั่น
4. บำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื่น (ทำให้สุขใจ สบายใจ อารมณ์แจ่มใส คลายเครียด)

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

รับประทานครั้งละ 5-7 แคปซูล (1-1.4 กรัม) เมื่อมีอาการ ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ระมัดระวังการใช้ยาเกินขนาดในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไตและทางเดินปัสสาวะ เนื่องจากอาจเกิดพิษจากการบูร
- ระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
- การรับประทานเกินขนาดอาจมีอาการใจสั่น เนื่องจากตำรับยามีผลกระทบต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ยารณีสกัดตะขาค

แก้กระษัยเส้น เถาดาน ท้องผูก

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

1. รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน
2. ละลายน้ำสุก หรือผสมน้ำผึ้งปั้น เป็นลูกกลอน ครั้งละ 3-5 เม็ด วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

มีไข้ หรือ สตรีมีครรภ์ ห้ามรับประทาน

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาหอมกฤษิโอสก

ข้อบ่งใช้

แก้ลม วิงเวียน ละลายน้ำตอกไม้หรือน้ำสุก

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 2.3 แคปซูล

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคหัวใจและความดัน ควรใช้ตามดุลพินิจของแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ยาตรีหอม

แก้เด็กท้องผูก ระบายพิษไข้

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

รับประทาน ก่อนอาหารเช้า

เด็กอายุ 1-2 เดือน ครั้งละ 2-3 แคปซูล

เด็กอายุ 3-5 เดือน ครั้งละ 4-5 แคปซูล

เด็กอายุ 6-12 เดือน ครั้งละ 6-8 แคปซูล

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ไม่มีรายงาน

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาสหัสธารา

ข้อบ่งใช้

1. แก้ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ
2. แก้ลมแล่นตามเส้นตามเนื้อ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 3 ครั้งก่อนอาหาร

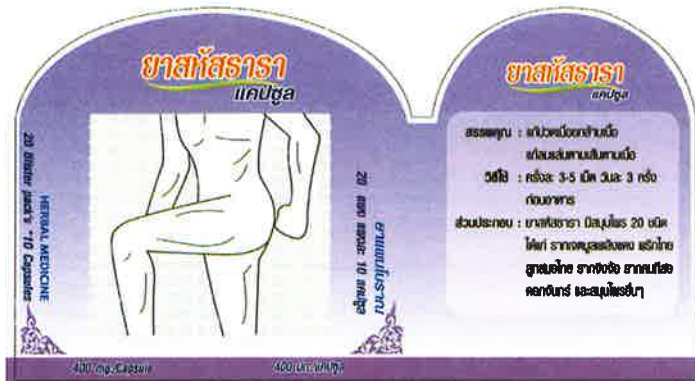
ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
 ในผู้ป่วยที่มีประวัติความผิดปกติเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร ควรใช้ตามดุลพินิจ
 ของแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาอภัยสารีเบอร์ 1

ข้อบ่งใช้

แก้ลมจุกเสียด ลมปะทะอก ลมตามืด ทูหนัก
แก้จุกพวมม้ามย่อย มานกษัย ไล่ฟองท้องใหญ่ ลมคั้งเพื่อ ลมอัมพฤกษ์อัมพาต

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เช้า-เย็น หลังอาหาร
- ละลายน้ำอ้อยแดง หรือน้ำนมโครับประทาน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามรับประทาน
- ผู้ที่มีอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะห้ามรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ใช้กัญชาเทศแทนกัญชาในตำรับ แต่เพิ่มน้ำหนักกัญชาเทศเป็น 3 เท่า

รูปภาพ

ชื่อยา

ยากล่อมนางนอน

ข้อบ่งใช้

แก้ระส่ำระสาย ถ้าถ่ายเป็นมูกเลือดให้ละลายน้ำรากกล้วยตีบถ้าจะแก้เสมหะให้ละลาย น้ำมะเดื่อดินกิน ถ้าจะแก้ร้อนใน ให้ละลายน้ำดอกไม้ทั้งกินทั้งชโลมถ้าจะล้อมดับ ดับพิษฝี พิษไข้ พิษตาล พิษทรางขโมย พิษฝีกาฬ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน
- บดแล้วใส่ชั้นสัมฤทธิ์ รถม้วนเทียนให้เข้ากัน แล้วจึงปั้นแท่งไว้ เมื่อจะใช้ให้ฝนด้วยน้ำดอกไม้น้ำและน้ำกฤษณารับประทาน
- ให้เอารากหมากผู้หมากเมีย 1 รากมะเฟือง 1 รากต่อไล่ 1 ฟาง 1 ต้มทำน้ำกระสายละลายยารับประทาน
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทยให้ความเห็นไว้ว่า “สามารถใช้จ่ายมารับนี้รักษาผู้ป่วยที่มีอาการตาเป็นสายเลือด ร่วมกับอาการปวดหัว”

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาสุขไสยาต

ข้อบ่งใช้

แก้พิษไข้และลมที่ทำให้มีอาการกระสับกระส่าย นอนไม่หลับ แก้พิษกาฬ
กระทำให้อุณหภูมิในใจ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล เช้า-กลางวัน-เย็น-ก่อนนอน

- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย
หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

- หลังรับประทานหากเกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ให้หยุดยาและพบแพทย์แผนไทย
หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ทันที

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ละลายน้ำดอกไม้ เนื้อไม้ตำม น้ำจันทน์แดง ผงแหวกหญ้าฝรั่ง และพิมเสนรับประทาน

รูปภาพ

ชื่อยา**ยาแก้โลหิตตั้งพิการ****ข้อบ่งใช้**

แก้ไข้ขาดทะยัก

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล เข้า-กลางวัน-เย็น-ก่อนนอน
- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล ทุก 4 ชั่วโมง
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้**หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม**

ตัวยาประกอบด้วย รากมะกรูด รากมะนาว รากมะปรางหวาน

หมายเหตุ

ตำรับยาอีสาน หรือ ยาแก้โลหิตตั้งพิการ เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณ โดยชื่อเดิม “ตำรับยาอีสาน” และชื่อใหม่ คือ “ยาแก้โลหิตตั้งพิการ”

รูปภาพ

ระบบขอวีระสิทธิ์

1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

ยาเดี่ยว	-ไม่มี-
ยาดำรับ	ยาประสะไฟล

2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล

2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในโรงพยาบาล	-ไม่มี-
2.2 ยาที่ปรุงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย	-ไม่มี-

3. ยาที่ไม่เป็นยาประเภท 1 หรือ 2

3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ

- 3.1.1 ยาไฟประลัยกัลป์
- 3.1.2 ยาไฟห่ากอง
- 3.1.3 ยานำรุงโลหิต

3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย

- 3.2.1 ยาอนันตคุณ
- 3.2.2 ยาอภัยสารี เบอร์ 1

3.3 ยาเดี่ยวและยาดำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด

-ไม่มี-

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รูปภาพ

ยาประสะไทร

1. ระบุมาไม่สม่ำเสมอ หรือมาน้อยกว่าปกติ
2. ชับน้ำคาวปลาในสตรีหลังคลอดบุตร

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

กรณีระบุมาไม่สม่ำเสมอหรือมาน้อยกว่าปกติ รับประทานครั้งละ 3-4 แคปซูล (1 กรัม) ละลายน้ำสุก 2-4 ช้อนโต๊ะ วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เป็นเวลา 3-5 วัน

เมื่อระบุมาให้หยุดรับประทาน

กรณีชับน้ำคาวปลาใน สตรีหลังคลอดบุตรรับประทาน

ครั้งละ 2-3 แคปซูล (1 กรัม) ละลายน้ำสุก 2-4 ช้อนโต๊ะวันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

เป็นเวลา 15 วัน ให้หยุดรับประทาน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้นี้

- สตรีมีครรภ์ห้ามรับประทาน
- สตรีที่มีระดูมากกว่าปกติห้ามรับประทาน
- ควรระมัดระวังการใช้ยาเกินขนาดในผู้ป่วยโรคตับเนื่องจากยามีการบูรเป็น ส่วนประกอบ
- กรณีระบุมาไม่สม่ำเสมอ หรือมา น้อยกว่าปกติ ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 2 เดือน
- กรณีชับน้ำคาวปลาใน สตรีหลัง คลอดบุตร ไม่ควรใช้ติดต่อกันนานเกิน 15 วัน

- ไม่มี -

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ยาไฟประลัยกัลป์

ขับน้ำคาวปลาในเรื้อนไฟ ช่วยห้ามดลูกเข้าอู่

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ละลายน้ำสุก หรือน้ำสุรา

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ผู้ที่มีประวัติเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร ควรใช้ตามดุลพินิจของแพทย์แผนไทย

หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา	ยาไฟห้ำกอ
ข้อบ่งใช้	ขับน้ำคาวปลาในเรื้อนไฟ
รูปแบบ/ความแรง	ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)
ขนาด/วิธีใช้	รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร ละลายน้ำสุก หรือน้ำสุรา ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้	ผู้ที่มีประวัติเกี่ยวกับระบบทางเดินอาหาร ควรใช้ตามดุลพินิจของแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม	- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาบำรุงโลหิต

ข้อบ่งใช้

บำรุงโลหิต

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น ก่อนอาหาร
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ยานับตคุณ

แก้ประจำเดือนไม่ปกติ ละลายน้ำมะนาว แก้วลมจุกเสียด แก้กลิ้นสาปในกายสตรี
ละลายน้ำกะทือต้ม แก้ท้องร่วงละลายน้ำปูนใส

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

รับประทานครั้งละ 3-4 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เข้า - เย็น

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

- คนใช้ที่มีอายุระหว่าง 16-32 ปี ห้ามรับประทานเกินขนาด เนื่องจากอาจทำให้เกิดความร้อนในร่างกายมากเกินไป และอาจมีอาการเหงื่อออกมาก
- สตรีมีครรภ์ห้ามรับประทาน
- ผู้ที่มีอาการไข้ห้ามรับประทาน
- หากเกิดอาการแพ้หลังจากการใช้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ถ้าเกิดอาการแพ้ยาให้ใช้ ผักกะเฉด ผักบู่ ตำลึง ผักหวาน ใบหญ้าหาง ต้มรวมกันรับประทาน

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาอภัยสารีเบอร์ 1

ข้อบ่งใช้

แก้ลมจุกเสียด ลมปะทะอก ลมตามืด ทูหนัก
แก้จุกผามม้ามย่อย มานกษัย ไล่ฟองท้องใหญ่ ลมคั่งเพื้อ ลมอัมพฤกษ์อัมพาต

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เข้า-เย็น หลังอาหาร
- ละลายน้ำอ้อยแดง หรือน้ำนมโครับประทาน

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- ผู้ที่มีอาการความดันโลหิตต่ำห้ามรับประทาน
- ผู้ที่มีอาการหัวใจเต้นผิดจังหวะห้ามรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ใช้กัญชาเทศแทนกัญชาในตำรับ แต่เพิ่มน้ำหนักกัญชาเทศเป็น 3 เท่า

รูปภาพ

ระบบทางเดินปัสสาวะ

1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ -ไม่มี-
 2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล
 - 2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในโรงพยาบาล -ไม่มี-
 - 2.2 ยาที่ปรุงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย -ไม่มี-
 3. ยาที่ไม่เป็นยาประเภท 1 หรือ 2
 - 3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ -ไม่มี-
 - 3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย -ไม่มี-
 - 3.3 ยาเดี่ยวและยาดำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด
 - 3.3.1 กระเจี๊ยบแดง
 - 3.3.2 ชลู่
-
1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ
 - 1.1 ยาเดี่ยว -ไม่มี-
 - 1.2 ยาดำรับ -ไม่มี-
 2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล
 - 2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในการรักษา -ไม่มี-
 - 2.2 ยาที่ปรุงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย -ไม่มี-
 3. ยาที่ไม่เป็นยาในประเภท 1 หรือ 2
 - 3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ -ไม่มี-
 - 3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย -ไม่มี-
 - 3.3 ยาเดี่ยวและยาดำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด -ไม่มี-

ชื่อยา	ขลุ่
ข้อบ่งใช้	ขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะพิการ
รูปแบบ/ความแรง	- ยาผง (ผงขลุ่แห้ง 2 กรัม/ซอง) - ขนาดบรรจุ 10 ซอง/แพค
ขนาด/วิธีใช้	รับประทานครั้งละ 1 ซอง วันละ 3 ครั้งก่อนอาหาร เข้า กลางวัน เย็น ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้	- ควรใช้ด้วยความระมัดระวังในผู้ป่วยโรคหัวใจ โรคไต เนื่องจากมีโพแทสเซียมสูง - ห้ามใช้ในผู้หญิงมีครรภ์ หรืออยู่ในช่วงของการให้นมบุตร และเด็กอายุน้อยกว่า 13 ปี
หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม	- สรรพคุณยาไทย ขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะพิการ หมอพื้นบ้าน นิยมใช้ขลุ่ให้ผู้ป่วยซึ่งรับประทาน เพื่อลดอาการบวม และลดน้ำหนักตัว - ขลุ่ใช้เป็นยาแก้อาการขัดเบา วันละ 1 กำมือ (สดหนัก 40-50 กรัม แห้งหนัก 15-20 กรัม) ท่นเป็นชิ้นๆ ต้มกับน้ำดื่ม วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหารครั้งละ 1 ถ้วยชา (75 มิลลิิตร)

รูปภาพ

ชื่อยา

กระเจี๊ยบแดง

ข้อบ่งใช้

รักษาอาการขัดเบา

รูปแบบ/ความแรง

- ยามผง (ผงกระเจี๊ยบแดงแห้ง 2 กรัม/ซอง)

- ขนาดบรรจุ 10 ซอง/แพค

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 1 ซอง ชงกับน้ำเดือด 1 ถ้วย (250 มิลลิลิตร) ทิ้งไว้ 5-10 นาที
 รับประทานน้ำสีแดงใสได้วันละ 3 ครั้ง เช้า กลางวัน เย็น ติดต่อกันทุกวันจนกว่าอาการ
 ขัดเบาจะหายไป

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- เนื่องจากมีฤทธิ์ระบายอ่อนๆ อาจทำให้ผู้ที่ดื่มน้ำกระเจี๊ยบเกิดอาการท้องเสียได้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- สรรพคุณยาไทย กลีบรองดอก กลีบเลี้ยง และใบ มีรสเปรี้ยว ใช้เป็นยาคัดเสมหะ

รูปภาพ

ระบบอื่นๆ

1. ยาที่อยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ

1.1 ยาเดี่ยว -ไม่มี-

1.2 ยาดำรับ

1.2.1 ยาแก้ไข้ห้าราก

1.2.2 ยาหอมนวโกฐ

1.2.3 ยาหอมเทพจิตร

1.2.4 ยาเขียวหอม

1.2.5 ยาจันทร์ลีลา

2. ยาที่เป็นเภสัชตำรับโรงพยาบาล

2.1 ยาที่โรงพยาบาลผลิตเพื่อใช้ในโรงพยาบาล -ไม่มี-

2.2 ยาที่ปรุงสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย -ไม่มี-

3. ยาที่ไม่เป็นยาประเภท 1 หรือ 2

3.1 ยาสามัญประจำบ้านแผนโบราณ

3.1.1 ยาตรีหอม

3.1.2 ยาธรณีลีลัญฑะฆาต

3.1.3 ยาประสะเจตพังคี

3.1.4 ยาประสะเปราะใหญ่

3.1.5 ยามหาจักรใหญ่,

3.1.6 ยาหอมทิพย์ไอศถ

3.2 ยาที่ผลิตตามคัมภีร์-ตำราการแพทย์แผนไทย

3.2.1 ยามหาวิฆนะ

3.2.2 ยากล่อมนางนอน

3.2.3 ยาสุขไสยาต

3.3 ยาเดี่ยวและยาดำรับที่ผลิตจากวัตถุดิบสมุนไพรซึ่งอยู่ในรายการที่กำหนด

ยาแก้โลหิตตั้งพิการ

ชื่อยา**ข้อบ่งใช้****รูปแบบ/ความแรง****ขนาด/วิธีใช้****ยาห้าราก**

บรรเทาอาการไข้

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล (900 มิลลิกรัม - 1.5 กรัม)

วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ หรือตามแพทย์สั่ง

เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล (600-900 มิลลิกรัม)

วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร เมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันในเด็ก และ 7 วันในผู้ใหญ่ แล้วอาการไม่ดีขึ้น

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้**หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม**

สตรีที่มีไข้หรือใช้ระหว่างมีประจำเดือนแนะนำให้ใช้ยาจนทลีลาเป็นลำดับแรก

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

ยาหอมบวโกฐ

1. แก้มคลื่นเหียนอาเจียน ใช้น้ำลูกผักชี เทียนดำ ต้มแก้ลมปลายไข้ ใช้น้ำสุกแทน
2. แก้มวิงเวียน คลื่นเหียน อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ
3. แก้มปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยังมีอาการเช่น คลื่นเหียน วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)

รูปแบบ/ความแรง

ยาผง (ผงยา 3 กรัม/ซอง)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-3 ซอง ละลายน้ำกระสายยา 2-4 ช้อนโต๊ะ ทุก 3 ชั่วโมง หรือเมื่อมีอาการ วันละไม่เกิน 3 ครั้ง

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

1. ระมัดระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
2. ระมัดระวังการใช้ยาในสตรีมีครรภ์ ไม่ควรใช้ติดต่อกันเกิน 5 วัน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา**ข้อบ่งใช้****ยาหอมเทพจิตร**

1. แก้ลมวิงเวียน คลื่นไส้ อาเจียน (ลมจุกแน่นในอก) ในผู้สูงอายุ
2. แก้ลมปลายไข้ (หลังจากฟื้นไข้แล้วยัง มีอาการเช่น คลื่นไส้ วิงเวียน เบื่ออาหาร ท้องอืด อ่อนเพลีย)
3. แก้ลมกองละเอียด ได้แก่ อาการหน้ามืด ตาลาย สวิงสวาย (อาการที่รู้สึกใจหวิว วิงเวียน คลื่นไส้ ตาพร่าจะเป็นลม) ใจสั่น
4. บำรุงดวงจิตให้ชุ่มชื่น (ทำให้รู้สึก สบายใจ อารมณ์แจ่มใส คลายเครียด)

รูปแบบ/ความแรง**ขนาด/วิธีใช้**

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

รับประทานครั้งละ 5-7 แคปซูล (1-1.4 กรัม) เมื่อมีอาการ ไม่ควรเกินวันละ 3 ครั้ง ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ระมัดระวังการใช้ยาเกินขนาดในผู้ป่วยที่มีความผิดปกติของตับ ไตและทางเดินปัสสาวะ เนื่องจากอาจเกิดพิษจากการบูร
- ระมัดระวังการใช้ยาในผู้ป่วยที่แพ้ละอองเกสรดอกไม้
- การรับประทานเกินขนาดอาจมีอาการใจสั่น เนื่องจากตำรับยามีผลต่อระบบหัวใจและหลอดเลือด

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ข้อบ่งใช้

รูปแบบ/ความแรง

ขนาด/วิธีใช้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

รูปภาพ

ยาเขียวหอม

1. บรรเทาอาการไข้ ร้อนใน กระจายน้ำ
2. แก้พิษหัด พิษสุกใส (บรรเทาอาการไข้จากหัดและสุกใส)

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล (1000 มิลลิกรัม)

ละลายน้ำกระสายยา 2-4 ช้อนโต๊ะ ทุก 4-6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 1-2 แคปซูล (500 มิลลิกรัม)

ละลายน้ำ กระสายยา 1-2 ช้อนโต๊ะ ทุก 4-6 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก
- กรณีบรรเทาอาการไข้ ร้อนใน กระจายน้ำ หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันในเด็ก และ 7 วันในผู้ใหญ่ แล้วอาการไม่ดีขึ้นควรปรึกษาแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- กรณีแก้พิษหัด พิษสุกใส หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 15 วัน แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษา แพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

- ไม่มี -

ชื่อยา

ยาจันทลีลา

ข้อบ่งใช้

บรรเทาอาการไข้ตัวร้อน ไข้เปลี่ยนฤดู

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ผู้ใหญ่ รับประทานครั้งละ 4-8 แคปซูล ทุก 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ หรือตามแพทย์สั่ง
 เด็ก อายุ 6-12 ปี รับประทานครั้งละ 2-4 แคปซูล ทุก 4 ชั่วโมง เมื่อมีอาการ
 ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ไม่แนะนำให้ใช้ในผู้ที่สงสัยว่าเป็นไข้เลือดออก
- หากใช้ยาเป็นเวลานานเกิน 3 วันในเด็ก และ 7 วันในผู้ใหญ่ แล้วอาการไม่ดีขึ้น ควรปรึกษาแพทย์แผนไทยหรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา	ยาตรีหอม
ข้อบ่งใช้	แก้เด็กท้องผูก ระบายพิษไข้
รูปแบบ/ความแรง	ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)
ขนาด/วิธีใช้	รับประทาน ก่อนอาหารเช้า เด็กอายุ 1-2 เดือน ครั้งละ 2-3 แคปซูล เด็กอายุ 3-5 เดือน ครั้งละ 4-5 แคปซูล เด็กอายุ 6-12 เดือน ครั้งละ 6-8 แคปซูล ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้	ไม่มีรายงาน
หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม	- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยารรณีสักทะขาด

ข้อบ่งใช้

แก้กระษัยเส้น เถาดาน ท้องผูก

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

1. รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 1 ครั้ง ก่อนอาหารเช้าหรือก่อนนอน
2. ละลายน้ำสุก หรือผสมน้ำผึ้งปั้น เป็นลูกกลอน ครั้งละ 3-5 เม็ด วันละ 3 ครั้ง ก่อนอาหาร

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

มีไข้ หรือ สตรีมีครรภ์ ห้ามรับประทาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาประสะเจดทองคำ

ข้อบ่งใช้

แก้กระษัยจุกเสียด

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 3-5 แคปซูล วันละ 2 ครั้งเช้าและเย็น ก่อนอาหาร

หรือ ละลายน้ำต้มสุก รับประทาน

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยามหาจักร์ใหญ่

ข้อบ่งใช้

แก้ลมทราง แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

เด็กอายุต่ำกว่า 5 ขวบ รับประทานครั้งละ 1-3 แคปซูล
เพิ่มและลดได้ตามส่วน รับประทานกับน้ำสุก ก่อนอาหาร เข้า-เย็น
ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ไม่มีรายงาน

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยาหอมกฤษีโอสก

ข้อบ่งใช้

แก้ลม วิงเวียน ละลายน้ำดอกไม้หรือน้ำสุก

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

ชนิดเม็ด รับประทานครั้งละ 2.3 แคปซูล

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
 ผู้ที่มีปัญหาเกี่ยวกับโรคหัวใจและความดัน ควรใช้ตามดุลพินิจของแพทย์แผนไทย
 หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ไม่มี -

รูปภาพ

ชื่อยา

ยามหาวัณณะ

ข้อบ่งใช้

แก้จันตุมโรค 96 ประการ กับพยาธิทั้งหลายทุกประการ ดินักแล

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 2 ครั้ง เข้า - เย็น หลังอาหาร

ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ห้ามใช้กับเด็กอายุต่ำกว่า 16 ปี

- หากเกิดอาการแพ้หลังจากการใช้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

- ในตำราเพชรน้ำเอก ใช้ชื่อว่า “ยามหาวัณโนทัย” สรรพคุณ แก้โรคกระเพาะ
- หลังรับประทานยาควรดื่มน้ำตามมากๆ

รูปภาพ

ชื่อยา**ข้อบ่งใช้****รูปแบบ/ความแรง****ขนาด/วิธีใช้****ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้****หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม**

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทยให้ความเห็นไว้ว่า “สามารถชื้อยาตำรับนี้รักษาผู้ป่วยที่มีอาการตาเป็นสายเลือด ร่วมกับอาการปวดหัว”

รูปภาพ**ยาแก้ปวด ยากล่อมนางนอน**

แก้ระส่ำระสาย ถ้าถ่ายเป็นมูกเลือดให้ละลายน้ำรากกล้วยตีบถ้าจะแก้เสมหะให้ละลาย น้ำมะเดื่อดินกิน ถ้าจะแก้ร้อนใน ให้ละลายน้ำดอกไม้ทั้งกินทั้งชโลมถ้าจะล้อมดับ ดับพิษฝี พิษไข้ พิษตาล พิษทรงขโมย พิษฝีกาฬ

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน
- บดแล้วใส่ชั้นสัมฤทธิ์ ร่มควั่นเทียนให้เข้ากัน แล้วจึงปั้นแท่งไว้ เมื่อจะใช้ให้ฝนด้วยน้ำดอกไม้น้ำกฤษณารับประทาน
- ให้เอารากหมากผู้หมากเมีย 1 รากมะเฟือง 1 รากต่อไล่ 1 ฟาง 1 ต้มทำน้ำกระสายละลายยารับประทาน
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยา
- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

ยาแก้ปวด ยากล่อมนางนอน

สรรพคุณ : แก้ระส่ำระสาย แก้ถ่ายเป็นมูกเลือดให้ละลายน้ำรากกล้วยตีบถ้าจะแก้เสมหะให้ละลายน้ำมะเดื่อดินกิน ถ้าจะแก้ร้อนใน ให้ละลายน้ำดอกไม้น้ำกฤษณาถ้าจะล้อมดับดับพิษฝีพิษไข้พิษตาลพิษทรงขโมยพิษฝีกาฬ

วิธีใช้ : บดแล้วใส่ชั้นสัมฤทธิ์ ร่มควั่นเทียนให้เข้ากัน แล้วจึงปั้นแท่งไว้ เมื่อจะใช้ให้ฝนด้วยน้ำดอกไม้น้ำกฤษณารับประทาน

ขนาดรับประทาน : รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล วันละ 1 ครั้ง ก่อนนอน

ติดต่อขอซื้อได้ที่
- กองบริหารยาสมุนไพร กทม. (กบข.)

ชื่อยา

ยาสุขไสยาต

ข้อบ่งใช้

แก้พิษไข้และลมที่ทำให้มีอาการกระสับกระส่าย นอนไม่หลับ แก้พิษกาฬ กระทำให้กุ่มในใจ

รูปแบบ/ความแรง

ยาแคปซูล (ผงยา 300 มิลลิกรัม/แคปซูล)

ขนาด/วิธีใช้

- รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล เข้า-กลางวัน-เย็น-ก่อนนอน
- ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้

ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้

- ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์
- หลังรับประทานหากเกิดอาการคลื่นไส้ อาเจียน ให้หยุดยาและพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ทันที

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ละลายน้ำดอกไม้นี้ เนื้อไม้ต้ม น้ำจันทน์แดง ผนแทรกหญ้าฝรั่ง และพืชมเสนรับประทาน

รูปภาพ

ชื่อยา	ยาแก้โลหิตตั้งพิการ
ข้อบ่งใช้	แก้ไข้ขาดทะยัก
รูปแบบ/ความแรง	แคปซูลขนาด 300 มิลลิกรัม
ขนาด/วิธีใช้	<ul style="list-style-type: none"> - รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล เข้า-กลางวัน-เย็น-ก่อนนอน - รับประทานครั้งละ 2-3 แคปซูล ทุก 4 ชั่วโมง - ควรปรึกษาแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์ก่อนใช้ยานี้
ข้อควรระวัง/ข้อห้ามใช้	<ul style="list-style-type: none"> - ถ้าหลังใช้ยาเกิดอาการแพ้ยา ให้หยุดยาทันที และรีบพบแพทย์แผนไทย หรือแพทย์แผนไทยประยุกต์

หมายเหตุ/ข้อมูลเพิ่มเติม

ตัวยาประกอบด้วย รากมะกรูด รากมะนาว รากมะปรางหวาน

หมายเหตุ

ตำรับยาอีสาน หรือ ยาแก้โลหิตตั้งพิการ เป็นตำรับยาที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีการปรับเปลี่ยนแก้ไขชื่อยาตามสรรพคุณ โดยชื่อเดิม “ตำรับยาอีสาน” และชื่อใหม่ คือ “ยาแก้โลหิตตั้งพิการ”

รูปภาพ

ดัชนียาสมุนไพรสถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย

	หน้า
กระเจี๊ยบแดง	117
กล้วยน้ำว้า	68
กลุ่มนางนอน	92, 105, 131
กลุ่มอาร์มณี	94
กะเพรา	73
แก้ความดันโลหิตสูง เบอร์ 1 (ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 2)	87
แก้ความดันโลหิตสูง เบอร์ 2 (ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 3)	88
แก้ความดันโลหิตสูง เบอร์ 3 (ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 4)	89
แก้ฝีมะเร็งทรวง	35
แก้โลหิตขึ้นเบื้องสูง	84
แก้หัวตะระยะเริ่มต้น (ยาแก้คอเสมหะพิการ)	36
ขมิ้นชัน	41
ขลุ่	116
ชำ	24, 64
ชิง	38, 40
เซียวหอม	122
โคคลาน	16
จันทลีลา	30, 123
จิตรารมณี	90
ชุมเห็ดเทศ	42
ตรีหอม	83, 102, 124
ตะไคร้	74
ตำรับยาทองเหลืองงาม (ยาทองเหลืองงาม)	63
ตำรับยาอีสาน (ยาแก้โลหิตตั้งพิการ)	95, 107, 133
ถ่ายดีเกลือฝรั่ง	48
เถาวัลย์เปรียง	15
เถาเอ็นอ่อน	14

ทองพันชั่ง	25
ทับทิม	69
ธรณีสีถนทะฆาต	12, 52, 100, 125
ธาตุดรรจบ	46, 49
น้ำมันทากระดูกโรค (ยาแก้กระดูกโรค)	21
น้ำมันมหาจักร์ (ยามหาจักร์)	23
ในคัมภีร์ชวดาร (ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง)	85
บัวบก	18
บำรุงโลหิต	81, 112
เบญจกูล	59, 86
เบญจมฤต เบอร์ 1	62
ใบฝรั่ง	72
ประสะกะเพรา	54
ประสะกานพลู	44, 50
ประสะเจตพังคี	58, 126
ประสะเปราะใหญ่	53, 127
ประสะผิวภายนอก	22
ประสะไพล	109
ประสะมะแว้ง	31
พญาขอ (ครีม)	19
พริก	10
พริกไทยดำ	66
พลู	26
ไพล	11
ฟ้าทะลายโจร	29, 43
ไฟประลัยกัลป์	110
ไฟห้ำกอง	111
มหาจักร์ใหญ่	55, 128
มหาวิฆนะ	130
มะขามแขก (แคปซูล)	76
มะขามแขก (ชาชง)	75
มะขามป้อม	37

มะคำดีควาย	27
มะระขี้นก	65
มะหาด	77
มังคุด	70
มันทราตุ	57
ยอ	67
ลดความดัน (ยาแก้ลมขึ้นเบื้องสูง เบอร์ 5)	96
วิสัยพญาใหญ่	56
สหัสธารา	13, 103
สีเสียด	71
สุขไสยาต	93, 106, 132
หอมทิพย์โอสถ	82, 101, 129
หอมเทพจิตร	79, 99, 121
หอมนวโกฐ	47, 80, 98, 120
ห้าราก	20, 33, 119
เหลืองปิดสมุท	45, 51
อนันตคุณ	113
อบเชย	60
อภัยสาลี เบอร์ 1	34, 91, 104, 114
อัมฤควาที	32

ภาคผนวก

โครงการคัดเลือกตำรับยาไทยสู่การวิจัยในคนเพื่อจัดทำข้อมูลเสนอเข้า บัญชียาหลักแห่งชาติ

๑. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การวิจัยและพัฒนาเป็นหัวใจสำคัญในการนำไปสู่พัฒนาทุกด้าน กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก ได้กำหนดการวิจัยและพัฒนาเป็นภารกิจหลักของการพัฒนา แต่ในปัจจุบันการวิจัยส่วนใหญ่เป็นการวิจัยสมุนไพรเดี่ยว โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจในการวิจัย ได้แก่ กรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงสาธารณสุข คณะเภสัชศาสตร์มหาวิทยาลัยต่างๆ อย่างไรก็ตามยังขาดการวิจัยในส่วนของยาตำรับ ซึ่งจากการศึกษาแคมป์หรือตำราการแพทย์แผนไทยกว่า ร้อยละ ๘๐ เป็นการใช้อยาตำรับในการรักษาโรคและอาการ จากข้อมูลของการตรวจราชการกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งพบว่าการใช้ยาสมุนไพรไม่เป็นไปตามนโยบายที่กำหนด นอกจากนี้ตำรับยาแผนไทยที่มีการวิจัยและนำเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติยังมีจำนวนน้อย ทำให้ภาคประชาชนไม่สามารถเข้าถึงการใช้ตำรับยาแผนไทยในระบบสุขภาพทั้งนี้ เนื่องจากขาดข้อมูลทางวิทยาศาสตร์ ข้อมูลการวิจัยทางพิษวิทยา การควบคุมคุณภาพ รูปแบบการใช้ที่เหมาะสมและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดการวิจัยในคน

สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทย ได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพเครือข่ายการวิจัยในคนด้านการแพทย์แผนไทยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจในการวิจัยทางคลินิกที่ดี สามารถทำวิจัยในคนได้ แต่การวิจัยตำรับยาแผนไทยยังมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับยาสมุนไพรเดี่ยวและการวิจัยด้านอื่นๆ เนื่องจากขาดข้อมูลตำรับยาแผนไทยที่มีอยู่ในแคมป์ และตำรับยาจากหมอพื้นบ้านที่มีการใช้ในการรักษาโรคจริง เพื่อจะนำตำรับยาแผนไทยดังกล่าวมาวางแผนการวิจัยตามขั้นตอนการวิจัยยาสู่การวิจัยในคนตลอดจนการนำไปประยุกต์ใช้ในระบบสุขภาพ ดังนั้นเพื่อให้การวิจัยตำรับยาแผนไทยดังกล่าวบรรลุตามวัตถุประสงค์ และกระตุ้นให้เกิดการใช้ยาแผนไทยในระบบสุขภาพต่อไปในอนาคต สถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทยและอาโรคยาศาสตร์ จึงได้จัดทำโครงการคัดเลือกตำรับยาแผนไทยที่มีศักยภาพ จากหมอพื้นบ้าน ผู้เชี่ยวชาญผู้มีประสบการณ์ และกลุ่มนักวิชาการ ร่วมระดมสมองและคัดเลือกตำรับยาแผนไทย ในการรักษาโรคและกลุ่มอาการต่างๆ เพื่อนำไปสู่การวิจัยและพัฒนาอย่างครบวงจร สู่การผลักดันยาเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติ และนำไปประยุกต์ใช้ในระบบสุขภาพต่อไป

๒. วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อคัดเลือกตำรับยาแผนไทยที่มีศักยภาพและมีความเป็นไปได้ในการนำมาศึกษาวิจัยในคน
- ๒.๒ เพื่อศึกษาข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์และข้อมูลประสบการณ์การใช้มาประกอบการพิจารณาเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติ
- ๒.๓ เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนการวิจัยและพัฒนาตำรับยาไทย เพื่อเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติ

๓. ขั้นตอนการดำเนินโครงการ

- ๓.๑ จัดทำโครงการและงบประมาณเพื่อขออนุมัติ
- ๓.๒ ตั้งคำสั่งเพื่อคัดเลือกคณะทำงาน
- ๓.๓ สรรหาคณะกรรมการคัดเลือกตำรับยาแผนไทย จากหมอฟันบ้านที่มีประสบการณ์ในการรักษาamayavan จำนวน ๑๕ คน
- ๓.๔ ตั้งคณะกรรมการกลั่นกรองตำรับยาแผนไทย โดยนักวิชาการจากคณะกรรมการอาหารและยา และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาแผนไทย จำนวน ๒ ชุด เพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะนำตำรับยาแผนไทยที่ได้จากหมอฟันบ้านเข้าสู่โครงการ
- ๓.๕ จัดประชุมระดมสมองหมอฟันบ้านที่มีประสบการณ์ในการรักษาด้วยตำรับยาแผนไทย จาก ๔ ภาค (จำนวน ๒ ครั้ง) เพื่อกำหนดตำรับยาที่เคยใช้ได้ผลมาแล้วจริงในคนให้เข้าสู่โครงการ
- ๓.๖ จัดประชุมระดมสมองนักวิชาการจากคณะกรรมการอาหารและยา และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการศึกษาแผนไทย มากลั่นกรองตำรับยาแผนไทยที่ได้จากหมอฟันบ้าน เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ที่จะนำตำรับยาแผนไทยเข้าสู่บัญชียาหลักแห่งชาติ
- ๓.๗ จัดรวบรวมข้อมูลตำรับยาแผนไทยที่ได้ นำมาจัดทำแผนการวิจัยและพัฒนาตำรับยาแผนไทย เพื่อนำไปใช้ในสถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทยและอาโรคยาศาลฯ

๔. เป้าหมาย

- ๔.๑ หมอฟันบ้าน ที่มีประสบการณ์ในการรักษาด้วยตำรับยาแผนไทย จำนวน ๑๕ คน
- ๔.๒ จำนวนนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านตำรับยาแผนไทยและสมุนไพร จำนวน ๑๕ คน

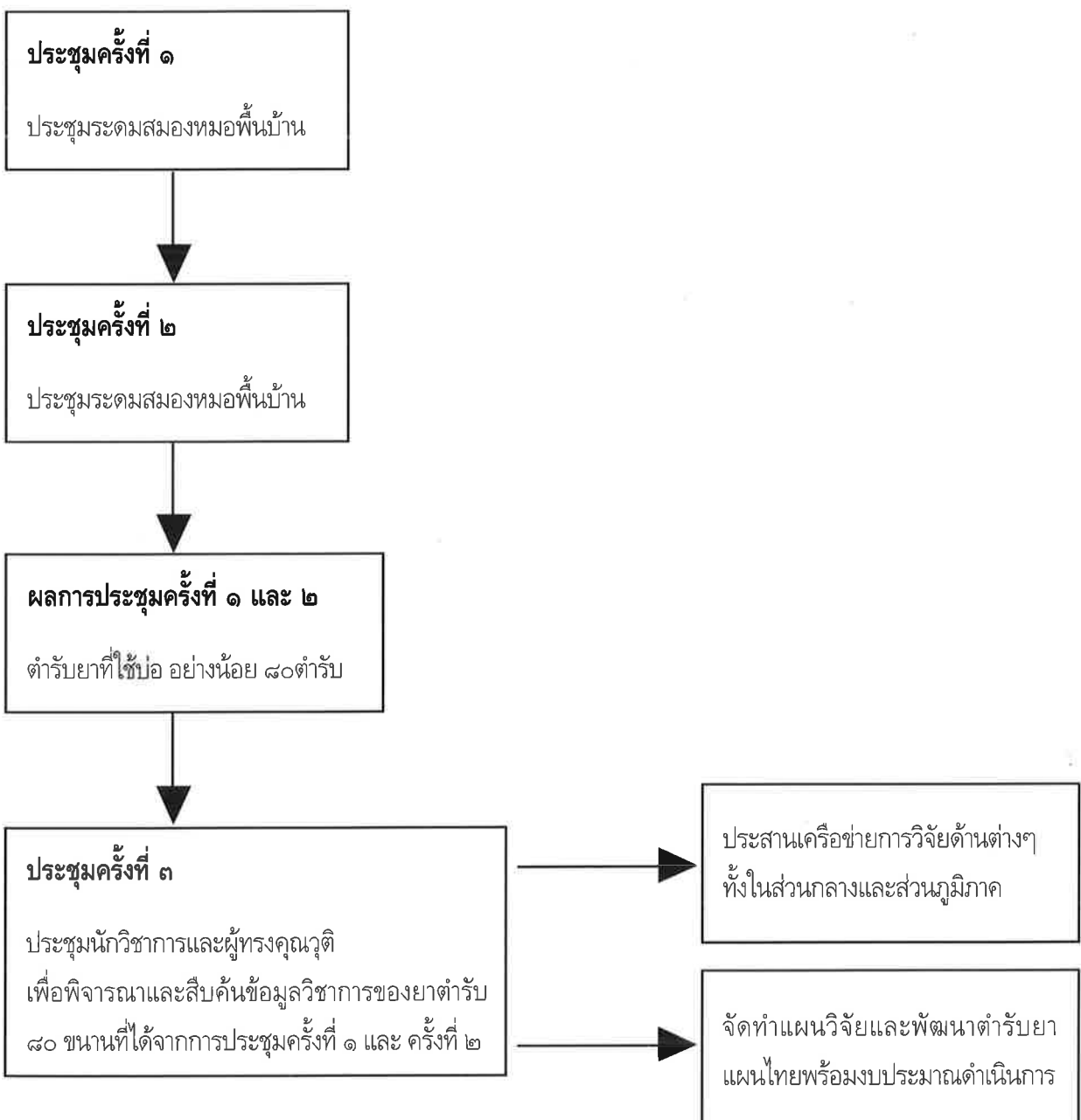
๕. ระยะเวลา ระยะเวลาในการวิจัย ๗ เดือน (เมษายน ๒๕๕๒ - กันยายน ๒๕๕๒)

๖. กิจกรรมการดำเนินโครงการ

๖.๑ ประชุมหมอพื้นบ้านที่มีประสบการณ์การใช้ตำรับยาแผนไทยในการรักษาโรค จากทั่วทุกภาคของประเทศ จำนวน ๒ ครั้ง ระหว่างเดือน เมษายน - พฤษภาคม

๖.๒ ประชุมนักวิชาการจากคณะกรรมการอาหารและยา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร ระหว่างเดือน มิถุนายน - กรกฎาคม

๖.๓ รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการประชุม เพื่อประเมินตำรับยาแผนไทยที่รักษาได้ผลและองค์ความรู้ที่ขาดอยู่ โดยหมอแผนไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการวิจัยในคน โดยมีกรอบการดำเนินโครงการดังนี้

๗. งบประมาณของโครงการ

ประชุม ๓ ครั้ง รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท

โครงการอบรมหลักสูตรการรักษาทงการแพทย์แผนไทยสำหรับเจ้าหน้าที่สถานีอนามัย

ครั้งที่ ๑ ประชุมหมอพื้นบ้าน

- ค่าเบี้ยประชุม ๑,๐๐๐ บาท x ๑๕ คน x ๒ วัน	๓๐,๐๐๐	บาท
- ค่าพาหนะ ๑๕ คน x ๔๐๐ บาท	๖,๐๐๐	บาท
- ค่าที่พัก ๗๕๐ บาท x ๑๕ คน x ๒ คืน	๒๒,๕๐๐	บาท
- ค่าอาหารกลางวัน ๑๕ คน x ๒๐๐ บาท x ๒ วัน	๖,๐๐๐	บาท
- ค่าอาหารเย็น ๑๕ คน x ๒๕๐ บาท x ๒ วัน	๗,๕๐๐	บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๑๕ คน x ๕๐ บาท x ๒ วัน	๖,๕๐๐	บาท
- ค่าเหมารถ ๒ คัน x ๑,๘๐๐ บาท x ๒ วัน	๗,๒๐๐	บาท
- ค่าน้ำมันรถ	๑๐,๐๐๐	บาท
- ค่าเอกสาร	๓,๐๐๐	บาท
- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	๒,๐๐๐	บาท

คณะทำงาน

- ค่าพาหนะ ๑๖ คน x ๔๐๐ บาท	๖,๔๐๐	บาท
- ค่าที่พัก ๖๕๐ บาท x ๑๖ คน x ๒ คืน	๒๐,๘๐๐	บาท
- ค่าอาหารกลางวัน ๑๖ คน x ๒๐๐ บาท x ๑ มื้อ x ๒ วัน	๖,๔๐๐	บาท
- ค่าอาหารเย็น ๑๖ คน x ๒๕๐ บาท x ๑ มื้อ x ๒ วัน	๘,๐๐๐	บาท

รวมเป็นเงิน ๑๓๗,๓๐๐ บาท

ครั้งที่ ๒ ประชุมหมอพื้นบ้าน

- ค่าเบี้ยประชุม ๑,๐๐๐ บาท x ๑๕ คน x ๒ วัน	๓๐,๐๐๐	บาท
- ค่าพาหนะ ๑๕ คน x ๔๐๐ บาท	๖,๐๐๐	บาท
- ค่าที่พัก ๗๕๐ บาท x ๑๕ คน x ๒ คืน	๒๒,๕๐๐	บาท
- ค่าอาหารกลางวัน ๑๕ คน x ๒๐๐ บาท x ๒ วัน	๖,๐๐๐	บาท
- ค่าอาหารเย็น ๑๕ คน x ๒๕๐ บาท x ๒ วัน	๗,๕๐๐	บาท
- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๑๕ คน x ๕๐ บาท x ๒ วัน	๖,๕๐๐	บาท
- ค่าเหมารถ ๒ คัน x ๑,๘๐๐ บาท x ๒ วัน	๗,๒๐๐	บาท
- ค่าน้ำมันรถ	๑๐,๐๐๐	บาท
- ค่าเอกสาร	๓,๐๐๐	บาท

- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ๒,๐๐๐ บาท

คณะทำงาน

- ค่าพาหนะ ๑๖ คน x ๔๐๐ บาท ๖,๔๐๐ บาท

- ค่าที่พัก ๖๕๐ บาท x ๑๖ คน x ๒ คืน ๒๐,๘๐๐ บาท

- ค่าอาหารกลางวัน ๑๖ คน x ๒๐๐ บาท x ๑ มื้อ x ๒ วัน ๖,๔๐๐ บาท

- ค่าอาหารเย็น ๑๖ คน x ๒๕๐ บาท x ๑ มื้อ x ๒ วัน ๘,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๑๓๗,๓๐๐ บาท

ครั้งที่ ๓ ประชุมนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ

- ค่าอาหารกลางวัน ๑๕ คน x ๒๕๐ บาท ๓,๗๕๐ บาท

- ค่าอาหารว่างและเครื่องดื่ม ๑๕ คน x ๑๐๐ บาท ๑,๕๐๐ บาท

- ค่าเบี้ยประชุม ๑๕ คน x ๑,๐๐๐ บาท ๑๕,๐๐๐ บาท

- ค่าเอกสาร ๓,๑๕๐ บาท

- ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ๒,๐๐๐ บาท

รวมเป็นเงิน ๒๕,๔๐๐ บาท

รวมค่าใช้จ่ายในการจัดประชุมทั้ง ๓ ครั้ง เป็นเงินทั้งสิ้น ๓๐๐,๐๐๐ บาท

หมายเหตุ ๑. ค่าใช้จ่ายดังกล่าวสามารถถ่วงเฉลี่ยได้ตามความเป็นจริง

๘. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๘.๑ ได้ตำรับยาไทยที่เคยใช้ในการรักษาผู้ป่วยจริงอย่างน้อย ๔๐ ตำรับ เพื่อเป็นองค์ความรู้ในการวิจัยและพัฒนาตำรับยาแผนไทยต่อไป

๘.๒ ได้รายละเอียดวิชาการของตำรับแต่ละขนานเพื่อประเมินความต้องการในการวิจัยองค์ความรู้ที่ยังขาดความสมบูรณ์ สำหรับการวิจัยและพัฒนาตำรับที่ได้ในคนต่อไป

๘.๓ ได้แผนการวิจัยด้านตำรับยาไทย ของสถาบันวิจัยการแพทย์แผนไทยและอารยศาสตร์ และเครือข่ายต่างๆ

ผู้เขียนโครงการ
(ดร. ปารัตนกุล ตั้งสุขฤทัย)
พยาบาลวิชาชีพ ชำนาญการ

ผู้เสนอโครงการ
(นายปรีชา หนูทิม)
เภสัชกร ชำนาญการ

ผู้อนุมัติโครงการ
(นายแพทย์ปราโมทย์ เสถียรรัตน์)
ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย

คำสั่งกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ที่ ๑๑๑ / ๒๕๕๒

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกตำรับยาไทยสู่การวิจัยในคนเพื่อจัดทำข้อมูลเสนอเข้า
บัญชียาหลักแห่งชาติ

ด้วยกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก โดยสถาบันการแพทย์แผนไทย จะดำเนินการ
จัดเตรียมความพร้อมในการคัดเลือกตำรับยาไทยสู่การวิจัยในคนเพื่อจัดทำข้อมูลเสนอเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติ

เพื่อให้การพิจารณาตำรับยาไทยที่มีการใช้จริงอยู่ในปัจจุบันโดยหมอพื้นบ้านและผู้ประกอบโรคศิลปะที่มี
ประสบการณ์ ประกอบกับการสืบค้นข้อมูลที่เป็นวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนเพื่อให้ สามารถผลักดันตำรับยาไทยเข้า
บัญชียาหลักแห่งชาติ ได้ตามเป้าหมาย สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและสมุนไพร จึงขอ
แต่งตั้งคณะกรรมการคัดเลือกตำรับยาไทย เพื่อเสนอเป็นบัญชียาหลักแห่งชาติดังนี้

๑. คณะกรรมการ ประกอบด้วย

๑.๑ อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก		ประธานคณะทำงาน
๑.๒ ผู้อำนวยการสำนักคุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย หรือผู้แทน		คณะทำงาน
๑.๓ ผู้อำนวยการสำนักการแพทย์พื้นบ้านไทย หรือผู้แทน		คณะทำงาน
๑.๔ ผู้อำนวยการกองควบคุมยา หรือผู้แทน		คณะทำงาน
๑.๕ ดร.ชยันต์ พิเชียรสุนทร	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	คณะทำงาน
๑.๖ ผศ.ศุภชัย ดิยวรรณนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น	คณะทำงาน
๑.๗ นายประสิทธิ์ ศรีทิพย์สุโข	สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา	คณะทำงาน
๑.๘ นายมนาวุฒิ ผุดผาด	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
๑.๙ นายประจวบ อุบลขาว	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
๑.๑๐ นายปิ่นแก้ว ต้นนวล	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
๑.๑๑ นายวุฒิ วุฒิธรรมเวช	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน
๑.๑๒ นายอัม แสงปัญญา	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะทำงาน

๑.๑๓ นางสุภาวดี ตรีรัตนวัลย์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะกรรมการ
๑.๑๔ นายชูป เป็นคัมภีร์ชาติ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะกรรมการ
๑.๑๕ นายชาติตรี เจตธรรมจักร	ผู้ทรงคุณวุฒิ	คณะกรรมการ
๑.๑๖ นายนิเวศน์ บวรกุลวัฒน์	สำนักคุ้มครองฯ	คณะกรรมการ
๑.๑๗ ดร.อัญชลี จุฑาพุทธิ	สถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๑.๑๘ นางมาลา สร้อยสำโรง	สถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๑.๑๙ นายสมชาย ช้างแก้วมณี	สถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๑.๒๐ นายปิยะพงษ์ พุกะนัดด์	สถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๑.๒๑ นางสาวศัญจมาลา ลิทธิไกรพงษ์	สถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการ
๑.๒๒ ผู้อำนวยการสถาบันการแพทย์แผนไทย		คณะกรรมการและเลขานุการ
๑.๒๓ ดร.ปาริณกุล ตั้งสุขฤทัย	สถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๒๔ นายปรีชา หนูทิม	สถาบันการแพทย์แผนไทย	คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่มีดังนี้

๒.๑ กำหนดนโยบาย กรอบและทิศทางในคัดเลือกตำรับยาไทยสู่การวิจัยในคนเพื่อจัดทำข้อมูลเสนอเข้าบัญชียาหลักแห่งชาติ

๒.๒ กำหนดข้อมูลรายละเอียดให้ครอบคลุมตั้งแต่ ตำรับยาที่จะนำมาอ้างอิง แหล่งวัตถุดิบสมุนไพร ประเมินคุณค่า การคัดเลือก กำหนดแนวทางข้อบ่งใช้ ตลอดจนแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้อง

๒.๓ วางแผนและจัดเตรียมข้อมูลวิชาการ สนับสนุนประกอบการพิจารณาสมุนไพรเพื่อเตรียมเข้าเป็นบัญชียาหลักแห่งชาติให้บรรลุตามเป้าหมาย

๒.๔ อื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๒

นรา นาควัฒนานุกูล
(นายนรา นาควัฒนานุกูล)

อธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

บรรณานุกรม

- กรมศิลปากร หอสมุดแห่งชาติ. จารึกตำรายาวัตราชโอรสอารามราชวรวิหาร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
บริษัทอาทิตย์โปรดักส์กรุ๊ปจำกัด, 2545.
- กองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. ตำราแพทย์โบราณทั่วไป สาขาเวชกรรม
เล่ม 1.
- กองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. ตำราแพทย์โบราณทั่วไป สาขาเวชกรรม
เล่ม 2.
- กองการประกอบโรคศิลปะ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. ตำราแพทย์โบราณทั่วไป สาขาเวชกรรม
เล่ม 3.
- กองการประกอบโรคศิลปะ สำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุข. ตำราแพทย์โบราณทั่วไป สาขา
เภสัชกรรม.
- กองควบคุมยา, คัพท์แพทย์แผนไทย, หน่วยข้อมูลสมุนไพร คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
ชยันต์ พิเชียรสุนทร, แม้นมาส ชวลิต และวิเชียร จีรวงส์. ตำราพระโอสถพระนารายณ์ พิมพ์ครั้งที่ 2
ฉบับเฉลิมพระเกียรติ 72 พรรษามหาราช 5 ธันวาคม 2542. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อมรินทร์
และมูลนิธิภูมิปัญญา, 2548.
- มูลนิธิฟื้นฟูส่งเสริมการแพทย์ไทยเดิมฯ และโรงเรียนอายุรเวทธารัง สถานการแพทย์แผนไทย
ประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล. ตำราการแพทย์ไทยเดิม
(แพทย์ศาสตร์สงคราม ฉบับอนุรักษ) เล่ม 1 ฉบับชำระ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท
ศุภวานิชการพิมพ์, 2550.
- โรงเรียนแพทย์แผนโบราณ (วัดพระเชตุพนฯ) . ตำราศิลาจารึกในวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม
(วัดโพธิ์). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ มหามงกุฎราชวิทยาลัย, 2505.
- โสภิตบรรณลักษณ์ (อำพัน กิตติขจร), ชุน. คัมภีร์แพทย์แผนโบราณเล่ม 1. พระนคร : โรงพิมพ์ สำนัก
ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2512.
- โสภิตบรรณลักษณ์ (อำพัน กิตติขจร), ชุน. คัมภีร์แพทย์แผนโบราณเล่ม 2. พระนคร : โรงพิมพ์ สำนัก
ทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2513.
- โสภิตบรรณลักษณ์ (อำพัน กิตติขจร), ชุน. คัมภีร์แพทย์แผนโบราณเล่ม 3. พระนคร : โรงพิมพ์
สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี, 2514.

Thai Traditional Medicine Research Institute Thai Traditional Medicine Institute
Department for Development of Thai Traditional and alternative Medicine Ministry of Public Health
Tel. 0-2224-3247, 0-2224-3261-5